

[Kirsten Madsen]

krykkestok. Lægen blev ramt på armen, men værgede for sig, indtil han fik fat i krykkestokken og slog i selvforsvar. Vor mand kom under et følgende håndgemæng til at ligge ned på gulvet, men forfulgte lægen gennem gaden uden brug af krykkestok. Samme mand har også kastet med sten og er kommet med trusler.

Den anden person, vi ønsker at udelukke fra statsborgerskab i Danmark, har begået to røverier. Det første, hvori deltog to personer, foregik under trussel om, at de ville dræbe såvel indehaveren af en virksomhed som dennes mor, og under angivelse af, at de tilhørte en organisation. De fratog indehaveren, som de havde belagt med håndjern, en pengekasse, hvorefter de bandt en ledning om hans hals og ned om ryglænet på en kontorstol, i hvilken han sad. De bandt hans højre fod til stolens ben, bandede ham med håndjern, iturev telefonledninger, fratog ham hans briller og forlod lejligheden, efter at de uden på døren ved ankomsten havde fastgjort et skilt: Lukket 10-16.

I det andet tilfælde var de tre om røveriet ved en døgnboks til en bank, hvor de fratog to bude fra en Irmaforretning kassetter med over 100.000 kr., idet de truede med to gaspistoler, af hvilke den ene var ladt, og derefter tog penge-kassetterne fra budene, lod dem gå med pistolerne rettet mod sig og på denne måde tvang dem til at gå ind i et garageanlæg, hvor de blev efterladt, medens vore kriminelle forsvandt.

For det fik vor ven 5 års fængsel.

Den tredje, som vi ikke ønsker skal have dansk statsborgerskab, har to gange været dømt for vold mod sagesløs og har været dømt andre gange, men ikke for det. Han har tilsyneladende for vane at gå med en skruetrækker i baglommen, som han bruger som stikvåben. Ved en lejlighed overfaldt han en person med knyttnæveslag og spark, hvorefter han med den forefundne stjerneskruetrækker stak den sagesløse to gange i ryggen og én gang i maven. Denne benyttelse af skruetrækker var særlig farlig i den givne situation.

Fremskridtspartiet ønsker ikke, at personerne bag disse tre meget grove tilfælde af volds-kriminalitet skal blive danske statsborgere, og vi ønsker at gøre opmærksom på, at volds-mænd ikke skal forvente nogen sinde at blive danske statsborgere.

Vold avler vold, og ved at lukke en stadig grovere voldsmentalitet ind i Danmark, oven i

købet som danske statsborgere, får vi ikke alene en løgnagtig statistik over danske kriminelle, men vi giver også næring til, at den oprindelige danske befolkning går over til selvforsvar af voldelig karakter, og dermed næring til en op-træning af vold i almindelighed, som ikke tidligere har været almindelig i vort land.

Dette vender Fremskridtspartiet sig stærkt imod, og vi vil statuere et eksempel. Derfor skal vi anbefale, at Folketinget vedtager vort ændringsforslag om at afstå fra at give disse tre tidligere voldsforbrydere dansk indfødsret. Det, der sker, hvis vi fortsætter med at give sådanne kriminelle indfødsret, er, at dette land ender i anarki, og jeg opfordrer alle ansvarlige til at sørge for, at dette ikke sker.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1

forkastedes, idet 7 stemte for, 110 imod.

Ændringsforslag nr. 2

forkastedes, idet 7 stemte for, 111 imod.

Ændringsforslag nr. 3

forkastedes, idet 7 stemte for, 109 imod.

§§ 1-3

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling

vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op-hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) **Forespørgsel nr. F 35:**

Forespørgsel til udenrigsministeren:

»Hvad vil regeringen foretage for at være med til at standse den blodige israelske undertrykkelse af befolkningen på Vestbredden og i

Gaza og få den årelange besættelse af områderne bragt til ophør?»

Af Pelle Voigt (SF) m.fl.

(Forespørgslen, anmeldt 12/2 88. Fremme af forespørgslen vedtaget 18/2 88).

Begrundelse

Pelle Voigt (SF):

Ofte er det sådan her i Folketinget, at folk siger til os – og nogle af os siger til hinanden – at vi ikke foretager os noget, før der kommer lig på bordet.

Der har været masser af lig i den lange, blodige Mellemøstenkonflikt, som nu i sine sidste faser har udløst over 20 års israelsk besættelse for den palæstinensiske befolkning på Vestbredden og i Gaza, en besættelse, som er imod de fleste landes politik, som er en illegal besættelse, og som er en besættelse, der i stigende grad kun har kunnet lade sig praktisere ved anvendelse af fysisk vold.

I gennem de sidste år er provokationerne og strammingerne over for de besatte palæstinensere på Vestbredden og i Gaza stadig taget til i styrke. Over en tredjedel af landet på Vestbredden er i dag inddraget til strategiske formål eller til bosættelser for jødiske fanatikere, der ønsker at være spydspidser i dannelsen af et Storisrael.

Store dele af vandressourcerne i de besatte områder er blevet frataget befolkningerne og omkanaliseret til brug i Israel. Israel bekæmper systematisk forsøg bl.a. fra EF's side på at skabe en selvstændig økonomisk vækst i områderne, der kan skaffe livsgrundlag for befolkningen dér og danne grundlaget for dannelsen af det, som er palæstinenserens egentlige krav, nemlig en egen, uafhængig stat side om side med Israel.

Alt dette plus en voksende enhed i den palæstinensiske bevægelse og en voksende utålmodighed har nu udløst en opstand i områderne, hvor almindelige mennesker tager deres skæbne i egne hænder. Børn kæmper, kvinder kæmper, gamle mennesker kæmper i gaderne direkte imod besættelsesmagten ved at kaste sten og er blevet mødt af en ufattelig brutalitet.

Det har været diskuteret, om det er mest humanitært i denne forbindelse at skyde folk eller at lemlæste dem for livet med køller. Det har i fuldt alvor været diskuteret, hvor mange der egentlig er blevet slået ihjel under den israelske

repression af opstanden, hvor det jo er sådan, at Israel kun tæller dem, der øjeblikkelig dør på slagmarken, men ikke tæller dem, der dør, når de senere kommer på hospitalet, og ikke tæller de mange ufødte børn, som går til, når man sætter polititerroraktioner ind imod civile og affyrer tåregas mod områder, og hvor vi i områderne i disse år har oplevet en stribe ufrivillige aborter fremkaldt af politibrutalitet.

Derfor har vi spurgt udenrigsministeren, hvad regeringen nu på basis af alt det, vi ved om, hvad der er sket i alle disse år, og på basis af det, vi ved om, hvad der sker i områderne nu, vil foretage for det første for at standse denne blodige undertrykkelse og for det andet for at få bragt den nu mere end 20 år lange illegale besættelse af Gaza og Vestbredden til ophør.

Besvarelse

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

De seneste 20 års israelske besættelse af Gazaområdet og Vestbredden har jo ofte været præget af uroligheder og sammenstød mellem indbyggerne, palæstinenserne, på den ene side og israelske militærstyrker eller jødiske bosættere på den anden side. Undertiden er det kommet til rene terroraktioner, som ekstreme organisationer eller bevægelser har taget den tvivlsomme ære for.

De uroligheder, vi nu er vidne til, er af en helt ny karakter. Det gælder både deres omfang og deres intensitet. Urolighederne finder sted i Gazaområdet og på Vestbredden, men også i det ellers ret fredelige Østjerusalem. Og selv palæstinensere, der bor i Israel, har gennem sympatiaktioner givet deres mening til kende.

Det, som først i december sidste år begyndte som nogle sporadiske uroligheder, har udviklet sig til noget, der bedst kan betegnes som en opstand – en spontan opstand, der nu med uformindsket styrke fortsætter på 4. måned.

Og hvad er så baggrunden for denne opstand? Ja, der er jo blevet fremsat adskillige meninger herom. Det hævdes f.eks., at muslimske fundamentalistiske strømninger har fået et større tag i befolkningen i de besatte områder. Der henvises også til, at de israelske forholdsregler over for urostifterne og mediernes store bevågenhed kun bidrager til at holde opstanden i gang.

Disse og mange andre påstande kan være mere eller mindre rigtige, men de er i denne for-

[Udenrigsministeren]

bindelse ikke afgørende. Det fundamentale i den aktuelle ulykkelige situation er noget ganske enkelt: Den palæstinensiske befolkning i de besatte områder er fortvivlet og frustreret over, at en løsning på dens problem fortsat lader vente på sig. Tålmodigheden er ved at bryde, og hvad vi oplever i denne tid, er en kraftig påmindelse til Israel og til verden om, at problemet ikke løser sig selv.

Det, som i kraft af pressens og tv's reportager fra de besatte områder springer i øjnene, og det, som jo har foranlediget denne forespørgsel, er naturligvis de israelske militærmyndigheders fremfærd over for palæstinenserne. Mange af de midler, som er blevet taget i anvendelse til opretholdelse af ro og orden, har vi set før. Det gælder f.eks. simple anholdelser, indførelse af udgangsforbud og lukning af universiteter. Men der foretages også tilbageholdelser af indbyggerne i længere tid uden domstolsprøvelse, og enkelte palæstinensere er blevet deporteret til udlandet.

Det følger af folkeretten, at Israel som besættelsesmagt er forpligtet til at opretholde ro og orden i de områder, som man kontrollerer. Samtidig siger det sig selv, at besættelsesmagten kun må benytte lovlige midler i denne forbindelse, og det har den som bekendt i en lang række tilfælde ikke gjort.

Det er baggrunden for, at de 12 EF-lande under det danske formandskab allerede få dage efter urolighedernes udbrud rettede en alvorlig henvendelse til den israelske regering. I henvendelsen udtrykte vi vor dybe bekymring over situationen, og vi opfordrede Israel til at gøre sit yderste for omgående at beskytte indbyggerne i de besatte områder i overensstemmelse med folkeretten og menneskerettighederne.

Senere, i januar måned, vedtog FN's Sikkerhedsråd tre resolutioner vendt imod Israel. Rådet fordømte enstemmigt den israelske optræden i de besatte områder og udtalte sig imod Israels deportationspolitik.

Sammen med vore europæiske partnere fulgte den danske regering disse protester op i endnu en demarche over for den israelske regering. Og umiddelbart efter, at det israelske forsvarsministerium angiveligt havde udstedt nye bestemmelser om metoderne til opretholdelse af ro og orden, rettede jeg den 25. januar på regeringens vegne en indtrængende opfordring til Israel om at udvise mådehold og om at vise re-

spekt for det enkelte menneske. Jeg henviste i den forbindelse til de mangeårige usædvanlig nære og venskabelige forbindelser mellem Israel og Danmark. Det giver os en særlig pligt til at udtale os – og et håb om, at der lyttes, når gode venner er bekymrede.

I Israel lægger man ikke skjul på, at den palæstinensiske opstand er kommet som en overraskelse. For de israelske soldater, der er uddannet til regulær krigsførelse, må det jo også være uvant at blive stillet over for stenkastende børn og ganske unge, der på det nærmeste udviser dødsforagt. Overraskelsesmomentet og den uvante situation kan vel nok forklare myndighedernes brutale overgreb og nedskydninger under bekæmpelsen af urolighederne. Men de kan ikke, og slet ikke i længden, undskylde de metoder, der er taget i brug.

Der skal ikke herske tvivl om, at den danske regering på det kraftigste vender sig imod de lemlæstende handlinger, som det israelske militær udsætter palæstinenserne for. De voldelige overgreb, som vi i den senere tid har været vidne til, er ganske enkelt uacceptable, og det uanset de enkelte begivenheders konkrete baggrund. Den praktiserede pryglepolitik strider imod enhver retlig og moralsk standard. Den er oprørende, og den forekommer helt uforståelig netop i forbindelse med et land som Israel.

De 12 EF-landes udenrigsministre vedtog på et møde i Bonn den 8. februar en erklæring om den arabisk-israelske konflikt og om situationen i de besatte områder. Det hedder i erklæringen fra dette EPS-udenrigsministermøde bl.a.:

»De Tolv opfordrer indtrængende Israel til fuldt ud at efterleve Sikkerhedsrådets resolutioner nr. 605 1987, nr. 607 1988 og nr. 608 1988 og Genèvekonventionen af 12. august 1949 vedrørende beskyttelse af civile personer i krigstid. De beklager dybt de tvangsforanstaltninger, som Israel har bragt i anvendelse, og som strider imod folkeretten og menneskerettighederne. Disse foranstaltninger må ophøre.

De Tolv appellerer indtrængende til alle parter om at udvise den yderste tilbageholdenhed, således at den farlige spænding i området kan formindskes.«

Har så – kan man spørge – de mange protester og appeller til Israel båret frugt? Umiddelbart set er svaret beklageligvis nej. Vel har de israelske myndigheder reageret; som bekendt

[Udenrigsministeren]

kan det nu forbydes tv-hold at arbejde i de besatte områder. Men forbud mod at skildre, hvad der foregår, ændrer jo ikke på virkeligheden. Dog vil jeg gøre opmærksom på to forhold i denne forbindelse:

For det første har regeringen bemærket, at Israel tielseneladende har valgt ikke at effektuere flere beslutninger om deportation af palæstinensere.

For det andet har vi noteret, at den israelske forsvarschef over for de lokale kommandanter den 23. februar har præciseret bestemmelserne om voldsanvendelse, og det fremgår heraf, at kun hvor der er tale om at sprede voldelige optøjer, om at hindre modstand over for lovlige anholdelser eller om direkte forfølgelse af demonstranter og mistænkte, kun i disse tilfælde kan brug af vold komme på tale. Når disse formål er opnået, er enhver efterfølgende voldsanvendelse forbudt. Hvor anvendelse af vold er aktuel, må det kun ske i nødvendigt omfang og så vidt muligt uden slag mod hoved eller andre udsatte kropsdele. Befolkningen i de besatte områder må ikke udsættes for mishandling eller ydmygelse, og indbyggernes ejendele må ikke forsætligt ødelægges.

Når der så spørges om, hvad regeringen vil foretage for at være med til at standse undertrykkelsen af befolkningen i de besatte områder, er svaret, at regeringen vil fortsætte sin hidtidige politik. Regeringen vil heller ikke i den kommende tid forsømme nogen lejlighed til over for Israel at argumentere for, at et retssamfund som det israelske må leve op til sine forpligtelser i henhold til folkeretten og menneskerettighederne. Det vil vi gøre sammen med de øvrige EF-lande, og vi vil gøre det i vore egne direkte kontakter med Israels regering.

De dansk-israelske forbindelser har jo lige siden Israels oprettelse i 1948 været præget af et nært venskab, af fordomsfrihed, af åbenhed. Og som jeg sagde for lidt siden: Netop fordi vi har så gode forbindelser til Israel, har vi også en særlig forpligtelse til at tale uden omsvøb netop nu, og af samme grund forventer vi, at Israel vil lytte til os.

Regeringen er naturligvis opmærksom på, at der i nogle af Folketingets partier er tanker fremme om, at nu må protesternes og opfordringernes tid være forbi, og at der i stedet må handling til, f.eks. i form af indførelse af økonomiske sanktioner mod Israel.

Det kunne man måske have en vis forståelse for, hvis der ikke blev lyttet til os. Men alligevel er denne tankegang efter regeringens opfattelse ikke rigtig. Vi ved jo alle, at hvis sanktioner skal være effektive, skal de være bakket bredt op, og der er jo ikke grund til at forvente en sådan bred opbakning. Det må bl.a. tages i betragtning, at den israelske økonomi i meget høj grad beror på amerikansk bistand.

Hvis nu Danmark gør sig til talsmand for sanktioner, vil man med rette kunne anklage os for bare at ville føre en gold demonstrationspolitik. For regeringen er der ingen tvivl om, at Israel ganske ville vende os ryggen, og at den indflydelse, som vi søger at udnytte, ville blive tabt på gulvet. At søge at udøve pression over for Israel ville også være en kortsigtet politik.

Lad os nu ikke midt i harmen over dagens hændelser i de besatte områder glemme, hvad der er det endelige mål, nemlig at få tilvejebragt en fredelig løsning på den arabisk-israelske konflikt. Så lad os da heller ikke i denne sag sætte os selv uden for indflydelse.

Her kommer jeg så til det andet led i den stillede forespørgsel: Hvad vil regeringen foretage for at være med til at få den årelange besættelse af områderne bragt til ophør?

Jeg vil gerne først for god ordens skyld gøre opmærksom på, at de besatte områder jo ikke bare omfatter Gazaområdet og Vestbredden, men også Golanhøjderne og den østlige del af Jerusalem, som Israel imod det internationale samfunds protest har annekteret som en del af staten. Endelig er der også den såkaldte sikkerhedszone, som Israel som et levn fra sin invasion i Libanon i 1982 stadig opretholder i den sydligste del af Libanon.

Det palæstinensiske problem er kernen i Mellemøstenkonflikten, men det er ikke det eneste problem. Det kan efter de allerflestes opfattelse kun løses som led i en samlet fredssordning.

Den nuværende danske regerings politik i Mellemøstenkonflikten er en fortsættelse af den forrige regerings. Den er led i en bredere europæisk politik, som fortsat er forankret i Veneziaerklæringen af 13. juni 1980 fra Det Europæiske Råd. Denne erklæring og De Tolvs senere erklæringer er senest blevet genbekræftet under EPS's udenrigsministermøde i Bonn den 8. februar i år.

[Udenrigsministeren]

De vigtigste bestanddele af denne politik er, at parterne med udgangspunkt i Sikkerhedsrådets resolutioner 242 og 338 må anerkende to hovedprincipper: retten til at eksistere – altså retten til sikkerhed for alle stater i området, herunder Israel – og retten til retfærdighed for alle folk, hvilket indebærer anerkendelsen af det palæstinensiske folks legitime rettigheder, herunder retten til selvbestemmelse med alt, hvad dette indebærer. Herudover må en fredelig løsning indebære deltagelse af alle de berørte parter, altså også det palæstinensiske folk og PLO, som bør tilknyttes forhandlingerne.

Siden vedtagelsen af EPS-udenrigsministererklæringen af 23. februar 1987 har De Tolv talt for afholdelse af en international fredskonference om Mellemøsten i FN-regi som en ramme for forhandlingerne mellem de direkte berørte parter. Danmark har også sammen med de øvrige nordiske lande erklæret, at vi støtter ideen om afholdelse af en sådan konference. I en udtalelse fra det nordiske udenrigsministermøde i Reykjavik i marts sidste år fastslog vi, at en konference vil være et vigtigt bidrag til opnåelse af en retfærdig og varig løsning af konflikten, baseret på Sikkerhedsrådets resolutioner 242 og 338 og på det palæstinensiske folks ret til selvbestemmelse. Regeringen forventer i øvrigt, at denne fællesnordiske holdning vil blive bekræftet under det nordiske udenrigsministermøde senere i denne måned.

Ikke mindst på baggrund af de tragiske begivenheder i de besatte områder er det glædeligt at konstatere, at praktisk taget alle de arabiske lande og palæstinenserne, herunder PLO, støtter konferencetanken. Det kom senest markant til udtryk under det ekstraordinære topmøde i Den Arabiske Liga i Jordans hovedstad, Amman, i november sidste år. Samtlige deltagere her – med undtagelse af Libyen – sluttede op om konferencemodellen. Det samme gælder Egypten, der står uden for ligaen.

Den afgørende hindring for konferencens indkaldelse ligger i Israel, hvor den ene halvdel af koalitionsregeringen energisk har arbejdet for konferencen, mens den anden halvdel konsekvent har afvist den.

Jeg behøver ikke nærmere at kommentere den positive holdning. Hvad angår den negative, er de argumenter, der fremføres, bl.a., at konflikten historie har vist, at kun direkte, separate forhandlinger har kunnet føre til varige

resultater, sådan som det skete ved fredsftalen med Egypten på baggrund af Camp David-drøftelserne. Desuden hævder de israelske modstandere af konferencetanken, at Israel som eneste modpart under en konference med en række andre deltagere, herunder de fem faste medlemmer af Sikkerhedsrådet, vil blive udsat for et massivt og urimeligt internationalt pres.

Den israelske regering indtager en enig holdning til andre vigtige punkter i fredsprocessen, og det gælder ikke mindst spørgsmålet om, hvem man vil forhandle med. Israel afviser klart at ville forhandle med PLO – eller i hvert fald med personer, der åbent bekender sig til denne organisation. Det begrundes man med, at PLO's charter eller grundlov fortsat kræver Israels udslettelse.

Er det så stadig PLO's politik? Der kan være en del, der tyder på, at det ikke længere er tilfældet. Men det må i dette helt vitale spørgsmål erkendes, at de mange udtalelser, der er kommet fra PLO's side, er kryptiske og ofte modstridende – for nu at sige det mildt. Hvis PLO klart og uden forbehold kunne erklære, at man anerkender sikkerhedsrådsresolutionerne 242 og 338, og at man giver afkald på vold og terror som midler til konflikten løsning, ville situationen kunne blive en anden, og mulighederne for direkte forhandlinger mellem konflikten egentlige parter: Israel og palæstinenserne, ville forstærkes.

Mens der er udbredt enighed om det ønskelige i at afholde en international fredskonference, er der mange spørgsmål omkring konferencens sammensætning og arbejdsform, som ikke er afklaret. Her hersker der afvigende opfattelser. Det gælder ikke bare i Israel, men også blandt konflikten øvrige parter og også mellem USA og Sovjetunionen.

Er der således enighed om, at den internationale konference skal føre til en omfattende, retfærdig og varig løsning på konflikten, er der stærkt delte meninger om denne løsnings indhold, både blandt araberne og i Israel. Men det er jo det, der skal forhandles om. I den forbindelse vil jeg gerne påpege, at det bestemt ikke fremmer mulighederne for overhovedet at få forhandlingerne i gang, hvis lande, der ikke er parter i konflikten, på forhånd prøver at fastlægge forhandlingsresultaterne.

[Udenrigsministeren]

I overensstemmelse med De Tolvs Mellemøstenpolitik vil regeringen fortsat i samarbejde med sine partnere nøje følge udviklingen i Mellemøsten og gennem løbende kontakter med alle konfliktens parter arbejde for indkaldelse af en international fredskonference. Fra amerikansk side gennemfører man som bekendt i øjeblikket nye sonderinger i fredsprocessen, og regeringen hilser dette initiativ velkommen og udtrykker håbet om, at det vil føre til fremskridt på vejen mod fred. Regeringen lægger vægt på, at den danske holdning til konflikten afspejler den fælles europæiske og nordiske indstilling.

Konflikten er nu som før særdeles kompliceret og involverer de to supermagters interesser. I relation til det storpolitiske spil må vi erkende, at vor indflydelse er begrænset. Sammen med vore europæiske og vore nordiske partnere har vi betydelig mere vægt.

Som det vil være fremgået af mine bemærkninger, er regeringen alvorligt engageret, både hvad angår den aktuelle situation i de besatte områder, og med hensyn til fredsprocessen.

Jeg finder til slut anledning til ganske kort at nævne vores indsats, når det drejer sig om at lette dagens levevilkår for befolkningen i de besatte områder. Som et bidrag til løsningen af områdernes økonomiske og sociale problemer ydede Danmark sidste år sammen med EF-partnerne finansiel bistand til en samlet værdi af 1 mio. ECU, og i år venter vi at denne bistand vil blive fordoblet.

Desuden vil EF i perioden 1987-89 overføre 20 mio. ECU om året til FN's hjælpeorganisation for Palæstinaflygtninge. Danmark ydede sidste år som et selvstændigt bidrag 39 mio. kr. til organisationens humanitære arbejde blandt palæstinenserne, og denne bistand fortsætter.

Endelig vil jeg pege på, at vi sammen med vore partnere søger at finde frem til en løsning på de problemer, der er opstået i forhold til Israel i forbindelse med gennemførelsen af EF's beslutning om at tillade import af landbrugs- og industrivarer fra de besatte områder på præferencevilkår.

Hensigten med vores bistand er naturligvis ikke at foregribe fremtidige politiske løsninger. Hensigten er alene at yde vort bidrag i en midlertidig situation, der beklageligvis har været alt for længe.

Forhandling

Pelle Voigt (SF):

Det er jo skik i Folketinget, at ordføreren for forespørgerne takker ministeren for hans besvarelse, og det vil jeg også gøre. Vi har tidligere i debatter i Folketinget måske haft en noget formalistisk og ironisk tone i den tak. Det synes jeg at der denne gang er væsentlig mindre grund til, end der plejer at være.

Jeg synes, at ministerens svar på forespørgslen og den politik, som regeringen skildrer i sit indlæg her, på mange måder er en politik, der peger i den rigtige retning, nemlig i retning af at sikre det palæstinensiske folk de samme menneskerettigheder og de samme nationale rettigheder, den samme selvbestemmelse, som man tilstår andre folk i verden, og som man har tilstået det jødiske folk gennem oprettelsen af staten Israel.

Naturligvis er vi langtfra enige om alle detaljer, men jeg sætter stor pris på ministerens gennemgang af en række af de initiativer, Danmark har været med til at tage på det nordiske plan og sammen med de øvrige ministre i EF. Jeg lægger vægt på ministerens fremhævelse af den politik, som blev udtrykt allerede i Veneziaerklæringen fra Det Europæiske Råd den 13. juni 1980 – den holdning, som også sikrer palæstinenserne det bestemte stykke selvbestemmelse, det er at have indflydelse på, hvem der repræsenterer det palæstinensiske folk. Det er jo en grotesk situation, at det palæstinensiske folk skal leve med – måske i mange år endnu, indtil der slutes fred – at andre skal beslutte, hvad palæstinensisk selvbestemmelse betyder, og hvem der skal have lov til at repræsentere palæstinenserne, hvem der skal have lov til at tale på deres folks vegne i internationale forsamlinger. Derfor tillægger jeg Veneziaerklæringen vægt, og jeg tillægger det vægt, at ministeren også fremhævede Veneziaerklæringens ord i debatten her.

Efter vores opfattelse har palæstinensisk selvbestemmelse og Israels rømning af de besatte områder én logisk konsekvens: det palæstinensiske folks krav om oprettelse af en selvstændig palæstinensisk stat. Det er også min mening, at det egentlig er det eneste synspunkt, det officielle Danmark med den internationale ret og sin politik i hånden i virkeligheden kan gøre gældende og på et eller andet tidspunkt tydeligt og klart må nå frem til at formulere.

[Pelle Voigt]

Der tales af og til om at tilbagelevere Vestbredden til Jordan og tilbagelevere Gaza til Egypten, men sandheden er jo den, som vi tidligere også har påvist det i diskussioner med udenrigsministeren, at Vestbredden aldrig nogen sinde set fra dansk synspunkt eller de fleste andre civiliserede staters synspunkt er anerkendt som en del af Det Hashimitiske Kongerige Jordan.

Der er til dato kun tre stater i verden, der har godkendt denne anneksion, nemlig Jordan selv, Storbritannien og Pakistan, mens alle andre lande har vendt sig imod den. Gaza er aldrig blevet annekteret af Egypten. Man har aldrig ønsket at annektere det. Man har ønsket at fastholde den tanke, at dette var områder, der i henhold til FN's delingsplan i 1947 skulle gøres til en uafhængig palæstinensisk stat.

Det er naturligvis en forudsætning for fred, at den nationale selvbestemmelse accepteres og gøres til udgangspunkt på begge sider. Det betyder, at Danmark viderefører sin anerkendelse af staten Israel, naturligvis uden nødvendigvis på nogen måde at godkende den faktiske politik, Israel har ført i undertrykkelsen af det palæstinensiske folk. Det betyder også, at man må nå frem til en anerkendelse af det palæstinensiske folks nationale rettigheder og af dets eneste retmæssige repræsentant, Den Palæstinensiske Befrielsesorganisation, PLO.

Det er et synspunkt, som efter min mening er blevet mere ufravigeligt klart efter det palæstinensiske nationalråds nylige møde i Alger, hvor jeg selv havde lejlighed til at være til stede. Det er et synspunkt, som i virkeligheden hver eneste dag i den kamp, der foregår i de besatte områder, understreges af disse områders egen befolkning. Alle ved – uanset hvordan vi vælger at udtrykke os – at sandheden er, at uden palæstinenserne er fred ikke alene umulig, men også urimelig, og at uden deres repræsentant, PLO, er fred ikke mulig og lige så urimelig.

SF kan ikke acceptere den officielle dobbeltmoral, vi af og til støder på både fra israelsk side og fra visse danske politikeres. Det er en dobbeltmoral, der anvender en dobbeltstandard. Der gælder forskellige regler ifølge denne dobbeltmoral for, hvad palæstinensere gør, og for, hvad israelere gør.

Hvis nogen palæstinenser begår en terrorhandling, sprænger en bus med uskyldige civile i luften, er vi alle enige om at tage afstand fra

den. Men er vi alle enige om at tage afstand fra israelske drab på civile, når de sker fra flyvemaskiner i form af bombardementer af flygtningelejre, eller når de, som det skete ved invasionen i Libanon, fører til over 10.000 uskyldige civiles død? Så er det, ligesom moralen begynder at udvikle sig efter det princip, at al moral er godt, men dobbeltmoral er dobbelt så godt. Når Israel fuldt berettiget kræver anerkendelse af sin nationale selvstændighed og sine rettigheder, hvorfor er man så ikke villig til at yde en tilsvarende anerkendelse til det palæstinensiske folk: retten til en selvstændig stat, retten til en egen regering, retten til et eget flag, retten til at bestemme over sine egne forhold og vælge sine egne politikere, den ret, som Israel mener gælder som et universelt helligt princip for staten Israel, men som man ikke vil tilstå det palæstinensiske folk? Her er en vanskelighed, her er en dobbeltmoral.

Den dobbeltmoral går i dag i skikkelse af premierminister Shamir så vidt, at man faktisk kan sætte spørgsmålstegn ved, om Israel nu anerkender Sikkerhedsrådets resolution 242. Er det israelsk politik i dag at trække sig ud af de besatte områder til gengæld for fred, eller er det det ikke? Svaret er ikke klart. Vi har adskillige officielle udtalelser fra premierminister Shamir på Israels vegne, der helt klart afviser denne mulighed og taler om en anneksion af områderne, samtidig med at man kræver, at palæstinenserne naturligvis skal anerkende disse resolutioner.

Udenrigsministeren var lidt inde på denne problematik i sit indlæg og efterlyste en klarere politik fra PLO's side med hensyn til anerkendelse af disse resolutioner, selv om der har været et utal af udtalelser. Jeg vil da gerne i denne forbindelse henlede udenrigsministerens opmærksomhed på det arabiske topmødes deklARATION af 9. september 1982, hvor samtlige arabiske lande og PLO enstemmigt gjorde sig til talsmænd for, at alle stater i området, når man oprettede en palæstinensisk stat, og når man skabte fred, skulle have ret til international sikkerhed og anerkendelse. Senere er der som sagt kommet en lang række erklæringer, uden at disse erklæringer er blevet mødt med tilsvarende indrømmelser fra israelsk side.

SF har siden begyndelsen af 1970'erne haft nære forbindelser både til palæstinensisk side og til fredsbevægelsen i Israel. Vi har opfordret

[Pelle Voigt]

fredsbevægelsen i Israel til at arbejde for en israelsk anerkendelse af PLO og af det palæstinensiske folks ret til en selvstændig stat, og vi har opfordret PLO til tilsvarende klart og tydeligt at anerkende, at det israelske folk har ret til sin egen selvstændige stat. Vi ved, at denne indlysende sandhed vil bryde igennem engang og blive en politisk realitet, og vi regner med, at debatten her i dag og den dagsorden, som om et kort øjeblik bliver forelagt i Folketinget på et stort flertal af partiernes vegne, vil være et kraftigt og tydeligt dansk bidrag i den retning.

Anker Jørgensen (S):

Jeg tror, det for os alle har været en rystende oplevelse at høre om og se de voldsomme konfrontationer, der finder sted på Vestbredden og i Gazaområdet. For mange af os, der har stor sympati for Israel og dets kamp for en selvstændig stat, har det også været en skuffelse at se, med hvilken voldsomhed den israelske regering og det israelske militær farer frem mod palæstinenserne.

Vi må alle sammen erkende, og det må Israel også, at Vestbredden og Gaza er besatte områder. Denne besættelse har nu stået på i mere end 20 år. Det værste af det hele er, at det efterhånden har udviklet sig til ikke blot at være en besættelse, en okkupation, om hvilken man kan håbe, at den snart vil blive afsluttet. Tværtimod har vi nu set en udbygning af besættelserne på Vestbredden og det ikke blot som et forsvar for Israels grænser, men langt, langt ind i det besatte område. Israel ligefrem dokumenterer, at man ønsker at annektere disse områder og helt gøre dem til en del af Israel. Det er drømmen om et stort Israel mellem Jordanfloden og Middelhavet, der gør sig gældende.

I hele denne udvikling er store dele af det israelske folk blevet grebet af en stærk nationalisme, og ideerne om menneskelighed og demokrati og herunder også og især selvbestemmelseret for andre folkeslag i området er skubbet mere og mere i baggrunden. Delegationer af eksperter, der har besøgt de besatte områder – der er fra disse tale om enslydende rapporter – fortæller om karakteren af sammenstødene mellem israelsk militær og palæstinensiske demonstrationer. Der er ligeledes enslydende meldinger om, hvilken virkning disse sammenstød har først og fremmest for palæstinenserne.

De palæstinenserne, som jeg har talt med – mange af dem var særdeles hårdt sårede og var gennembankede; det er unge mennesker i alderen fra 18 til måske 20 år, som derfor kun kender til, at deres land har været besat af Israel i hele deres levetid – siger enslydende, at de ønsker at blive respekteret som mennesker. De ønsker selvbestemmelseret for palæstinenserne. De ønsker at få deres eget selvstændige land, og de ønsker også at få deres eget flag. De ønsker også noget så enkelt som at understrege deres egen identitet gennem et pas. Der er derfor ingen tvivl om, at disse enkle og fundamentale synspunkter vokser sig stærkere og stærkere i bevidstheden hos palæstinenserne. Det er derfor nødvendigt ved forhandlinger at finde frem til, hvordan man kan imødekomme og indfri disse krav.

Hvis ikke en forhandlingsløsning findes, er det helt afgjort, at konfrontationerne vil tiltage også i de kommende år, og vi kan risikere, at det hele måske vil ende i et stort ragnarok.

Der må altså forhandling til; det er også klart i Israels egen interesse. Det ville naturligvis være ideelt, hvis de implicerede parter, altså Israel og palæstinenserne, og her uden tvivl repræsenteret ved PLO, direkte kunne gå i gang med forhandlinger. Men at Arafat skulle tage telefonen og invitere Shimon Peres til en forhandling eller omvendt, er vel desværre utænkligt. Derfor er det nødvendigt med en international indsats, og at planerne om en international fredskonference under FN nu virkelig søges realiseret. Det er nødvendigt, at samtlige implicerede i konflikten tilskyndes til at sætte sig til forhandlingsbordet. Meget tyder på, at det bedst kan gøres under ledelse af de fem permanente medlemmer af FN's Sikkerhedsråd; det er som bekendt USA og Sovjet og desuden Kina, Storbritannien og Frankrig. Jeg mener også, at en fælles nordisk holdning og fælles nordiske initiativer ville kunne gavne sagen.

De Forenede Nationer har gang på gang beskæftiget sig med mulighederne for at skabe fred i området. Det er nødvendigt, at de beslutninger, der allerede er truffet i form af resolutioner i De Forenede Nationer, følges op. Jeg tænker her, som det også er sagt tidligere i dag, på resolutionerne nr. 242 og 338. I disse resolutioner lægges der vægt på, at det er forhandling, der skal til, og at alle parter må respektere de forskellige folkeslags selvbestemmelseret.

[Anker Jørgensen]

Der må også lægges vægt på, at også palæstinenserne har krav på et »homeland«, et land med deres eget styre, og at også Israel skal sikres som stat inden for sikre grænser.

Hvis en international konference kan sættes i gang, er det aldeles afgørende, at palæstinenserne også selv får ret til at vælge, hvem de vil være repræsenteret af i disse forhandlinger. Hvis de ønsker PLO, må det kort og godt accepteres. Hvis denne proces skal sættes i gang, mener jeg også, at det er uhyre vigtigt, at palæstinenserne kan se, at formålet med forhandlingerne ikke bare er at få en konference, men også, at de i sidste instans får deres eget land.

Men både for Israel og for en palæstinensisk nation er det vigtigt, at de kan opnå garantier fra det internationale samfund og ikke mindst fra både USA og Sovjet. Det ville i øvrigt også være et bidrag til forhandlingerne, hvis Sovjetunionen ville tage skridt til at genoptage de diplomatiske forbindelser med Israel.

Desværre ser det i øjeblikket ud til, at en sådan international konference møder modstand. Den israelske regering er i høj grad delt i to dele, og under premierminister Shamirs besøg i Washington får man også et klart indtryk af, at han er imod planen om en international konference. Men tilsyneladende taler han ikke på hele regeringens vegne. Arbejderpartiet støtter en international konference og sender nu Abba Eban, den tidligere udenrigsminister fra Arbejderpartiet, over til Washington, for at han kan give en anden fremstilling af, hvad Israel og i hvert fald Arbejderpartiet ønsker.

Abba Eban udtaler, at premierminister Shamir ikke har ret til at afvise fredsplanen, og at han ikke har tilslutning i regeringen og heller ikke i Knesset – en ret fantastisk historie. Hvem der nu har ret, kan vi andre kun gisne om. Det er mit indtryk, at den afvisende holdning over for fredskonferencen stadig væk er stor i Israel. Den er baseret på en frygt, som uden tvivl var berettiget i en lang årrække, men det er også tydeligt, at der er sket en ændring i holdningen hos en meget stor del af palæstinenserne med hensyn til at anerkende Israels ret til at eksistere i området. Dette fik jeg bl.a. også bekræftet for nu – tror jeg – 4 år siden, da Arafat var i Stockholm og havde møde med de fire nordiske socialdemokratiske partiledere.

Netop derfor er det så vigtigt, at en international konference og de deraf følgende for-

handling sker på basis af de to nævnte resolutioner fra De Forenede Nationers Sikkerhedsråd. Jeg tror, det er vigtigt at understrege endnu en gang, at skal forhandlingerne komme i gang, må målet – en selvstændig palæstinensisk stat – ikke skydes langt ud i fremtiden. Tværtimod må det være synligt for palæstinenserne, hvis der skal laves overgangsordninger, at disse virkelig er midlertidige, og at de kan være sikre på, at man vil sikre dem national selvbestemmelsesret.

Jeg skal på vegne af en række partier, der repræsenterer et meget bredt flertal i Folketinget, oplæse et forslag til dagsorden. Det sker på Socialdemokratiets, Det Konservative Folkepartis, Socialistisk Folkepartis, Venstres, Det Radikale Venstres, Centrum-Demokraternes, Kristeligt Folkepartis og Fælles Kurs' vegne. Forslaget lyder:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Folketinget tager afstand fra den israelske okkupationspolitik i de besatte områder på Vestbredden og i Gaza – og enhver form for voldshandlinger på begge sider – og opfordrer regeringen til, om muligt i samarbejde med de nordiske lande, at arbejde for indkaldelse af en international fredskonference i FN-regi med deltagelse af samtlige konfliktens parter samt de fem permanente medlemmer af Sikkerhedsrådet.

Der må skabes en fredsordning på basis af Sikkerhedsrådets resolutioner 242 og 338.

Den israelske besættelse af Vestbredden og Gaza må bringes til ophør.

Det palæstinensiske folks ret til selvbestemmelse og til selv at afgøre, hvem der skal repræsentere palæstinenserne ved fredsforhandlingerne, må respekteres.

Israels eksistens med internationalt garanterede grænser skal sikres.

Tinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 61).

Jeg vil gerne udtrykke min tilfredshed med, at det er lykkedes at opnå en så bred tilslutning til dette forslag.

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår nu i forhandlingen.

Per Stig Møller (KF):

Også jeg skal udtrykke min glæde over, at vi har kunnet samles så bredt her i Folketinget om en holdning til dette meget væsentlige problem, som har eksisteret i årevis, og som vi så kan give vores lille skærv til at få afsluttet.

Vi betragter nemlig situationen på Vestbredden og i Gaza med samme alvor som den, hvormed vi betragter situationen i alle andre områder, hvor befolkningerne fratages deres helt selvfølgelig selvbestemmelsesret. Således går vi ind for afghanernes og esternes selvbestemmelsesret, som vi går ind for tibetanernes, falklændernes og følgelig også palæstinenserne. Både for palæstinenserne og for israelernes egen skyld bør denne besættelse bringes til ophør.

Faktisk har Israel nu i halvdelen af sin eksistens været en besættelsesmagt. Det var givetvis ikke, hvad Israel og verden forestillede sig, dengang verdenssamfundet anerkendte oprettelsen af en selvstændig jødisk og en selvstændig arabisk stat i det gamle Palæstina.

Den sidste stat blev imidlertid aldrig til noget, fordi Jordan og Egypten hastigt indlemmede de områder, der var tiltænkt staten Palæstina. På den måde opstod det store palæstinensiske problem, som siden er blevet fastholdt gennem de mange flygtningelejre, som palæstinenserne og araberne har ønsket opretholdt for at fastholde kravet om, at Israel skal slettes af landkortet. Når Israel har søgt at indsluse disse flygtninge, har det mødt modstand såvel fra dem som fra FN, der senest den 30. oktober 1987 vedtog, at de ikke bør flyttes. Flyt dem – det er forkert! Flyt dem ikke – det er også forkert! Det er forkert, uanset hvad de gør.

Samtidig har f.eks. den syrisk støttede Amal-militi gennem et par år holdt en af disse lejre i Libanon under konstant belejring og beskydning, og det er blot ét eksempel på, at araberne faktisk i årevis har været mere inhumane over for palæstinenserne end israelerne. Som en 64-årig bonde i Chatillalejren sagde til The Observer den 20. september 1987: »Israelerne er vore fjender. De gjorde mange slette ting mod os. Men hvad gjorde vore arabiske brødre? Værre ting. Jeg siger Dem – og De kan spørge hvem som helst her –: Vi blev bedre behandlet af vore israelske fjender end af vore arabiske brødre.«

Disse arabiske brødre har flere gange gjort op med palæstinenserne, f.eks. da kong Hussein i 1970 satte hæren ind mod palæstinensiske partisaner, og da han sidste år nedkæmpede uro på et universitet i Jordan på en sådan måde, at 8 palæstinensiske studenter blev dræbt.

At palæstinenserne er blevet dårligt behandlet og fastholdt som politiske gidsler i kampen for et Palæstina til Middelhavet, betyder imidlertid ikke, at Israel kan foretage de brutale undertrykkelser, som verden har været vidne til i de sidste fire måneder. Israelske soldater har begået forbrydelser, som har forfærdet verden, men i modsætning til så mange andre steder, hvor soldater begår forbrydelser mod civilbefolkningen, er det dog værd at bemærke, at Israel har arresteret disse soldater og fjernet de ansvarlige officerer.

Uanset hvilke midler Israel bruger til at nedkæmpe oprøret og genetablere roen, får Israel ikke fred, så længe det fastholder magten over disse territorier, og Israel vil i fremtiden få endnu vanskeligere ved at opnå fred, end det har i dag.

Israel sidder på en tidsindstillet bombe. Kommer Israel ikke af med de besatte områder, vil jøderne om 20–25 år være i mindretal i Israel. Til den tid vil den arabiske befolkningsgruppe i Israel og de besatte områder nemlig være større end den jødiske befolkning. Hvordan skal Israel klare denne situation? Med apartheid? Eller vil det acceptere, at det Storpalæstina, araberne har drømt om, oprettes ved, at dete arabiske flertal til den tid benytter sig af sine demokratiske rettigheder?

På den ene eller den anden måde vil fremtiden altså udslette den jødiske stat, ifald den ikke kommer til fred med sine naboer, og det kommer man i hvert fald ikke, hvis ikke man kommer af med de besatte territorier.

Og problemet er faktisk endnu større, for Israel vil i det lange løb få meget svært ved at overleve, hvis det ikke opnår anerkendelse og en fredsftale med sine arabiske naboer og garanti for, at disse ikke ønsker Israels udslettelse.

Dertil følger sig endnu et problem: Med hvem kan Israel overhovedet indgå de aftaler, som skaffer det af med territorierne til gengæld for anerkendelse og en garanteret fred? FN viste det sig i 1967 at Israel ikke kunne stole på. Og

[Per Stig Møller]

hvor meget kan det stole på det PLO, som til stadighed skifter adfærd? Vil det eller vil det ikke afstå fra terrorisme? Vil det eller vil det ikke anerkende Israel? Selv Fez-erklæringen er der jo forskellige arabiske fortolkninger af, især hvis man sammenlægger den med palæstinenernes National Charter.

Der er på den ene side kommet udtalelser fra Arafat, hvori han afstår fra terrorisme og anerkender FN-resolutionerne 242 og 338, som fastslår Israels eksistens, og Hana Siniora har ligeledes erklæret, at PLO er villig til at acceptere en demilitariseret palæstinensisk stat i føderation med Jordan ved siden af Israel. Men desværre er der på den anden side sket det, at PLO har genoptaget sine terrorhandlinger, og gennem de flyveblade, som i de sidste måneder er blevet distribueret på Vestbredden, og som dirigerer urolighederne, har man undsagt FN-resolutionen 242 og Hana Siniora, som har inviteret Folketinget ned til samtaler.

I de samme flyveblade fordømmer PLO Egypten, Jordan og »den nazistiske amerikanske regering«. Desuden opfordrer skrifterne til at eskalere urolighederne med stenkast og molotovcocktails, som skal smides i hovederne på »de feje bosættere«, mod hvem de skal erklære »en udryddelseskrig«. I disse flyveblade genfindes tonen fra det palæstinensiske National Charter, som afviser enhver fred, førend Israel er udslettet og alle jøder, der ikke boede i området i 1948, er sendt ud af landet.

En sådan konfrontation og en sådan politik giver ikke fred; derfor synes jeg, at hr. Anker Jørgensen ikke alene skulle have skrevet til sin gamle ven Peres, men også til den Arafat, som vi netop har hørt han holdt møde med i Stockholm sammen med andre socialdemokratiske ledere for et par år siden, for det er svært at forestille sig, endsige forlange, at Israel skal have tillid til en fredsaftale, som indgås med parter, der ikke lægger skjul på, at endemålet er Israels udslettelse, og at freden, hvis man får den, kun er et skridt på vejen.

Fortsætter kampene, vil uforsonligheden imidlertid vokse, og de kræfter, som ønsker Israels udslettelse, vil tage til i styrke akkurat ligesom de israelske kræfter, der ikke ønsker at opgive noget bibelsk område. En del tyder på, at de unge palæstinensere, der ikke har oplevet andet end besættelse, vil blive mere ekstreme med tiden og måske endda fundamentalistiske,

hvilket vil gøre det endnu vanskeligere for Israel at opnå en fredsaftale.

Allerede nu spiller den syrisk stiftede palæstinensiske sender til Vestbredden, Voice of Jerusalem, en betydelig rolle, og den afviser enhver tale om den internationale konference, som Arafat går ind for. Jo længere besættelsen varer, jo mindre vil moderationen blive. Skønt lande, der nu forlanger, at Israel opgiver territorier, det har vundet i krig, selv sidder på områder, de fik i kraft af krigsafslutningen i 1945, så har vi danskere, som jo aldrig erobrer noget, forståelse for, at palæstinenserne ønsker selvbestemmelse. Fordi vi kan se begge sider af sagen og respektere begge parter, opfordrer vi begge til at vise mådehold og tilbageholdenhed, så freden kan få en chance. Denne indstilling deles heldigvis endnu af brede kredse blandt jøderne og palæstinenserne. Blandt jøderne har den tidligere udenrigsminister Abba Eban den 7. februar 1988 skrevet en artikel i The Observer, hvori han udtrykte fuld forståelse for befolkningen i Gaza og mindede om, at Golda Meir i sine sidste ord til sin nation fandt det vanvittigt at forestille sig, at Israel til stadighed vil kunne beherske de besatte områder, og blandt palæstinenserne har ud over den førnævnte Siniora professor Nuseibeh appelleret til tolerance og opfordret til en fredelig løsning af konflikten med Israel, men desværre med det resultat, at unge palæstinensere gennembanke ham bagefter.

Denne handling og de hadske flyveblade, men også disse udtalelser viser, at mulighederne er til stede, men at tiden faktisk er ved at løbe ud, at freden, om den skal have en chance, må skabes nu. Her drejer det sig ikke om at fælde domme over den ene eller den anden part, men om at vise forståelse for og indseende i denne yderst komplekse konflikt, som vi ønsker løst gennem en konference, der bygger på FN's resolutioner 242 og 338, og som skal have i øjdrag at skabe en retfærdig og varig løsning på konflikten og sikre det palæstinensiske folk ret til den selvbestemmelse, som bør være lige så selvfølgelig for dem som for alle andre folk.

Med sin udtalelse skal Folketinget i dag ikke legitimere gadens parlament, der med fanatisme og selvtaget i de sidste dage har gjort pro-palæstinisme til anti-israelisme. Folketinget skal nøgternt manifestere, at man godt kan støtte og forstå den palæstinensiske sag uden at

[Per Stig Møller]

være uforstående over for Israel, for ellers kommer det store flertal i dette Ting kun til at støtte kræfter, det i øvrigt slet ikke vil have med at gøre.

Bjørn Elmquist (V):

Vor debat i dag må og skal ses på baggrund af hele den lange historie, der ligger forud for den aktuelle, den dagsaktuelle, situation i Mellemøsten. Det er en historie, der ikke bare er kendt så at sige over hele verden, den har også udspillet sig mange steder, ikke bare i Mellemøsten. Ingen såkaldt regional konflikt har vel så global en karakter som den i Mellemøsten.

Her tænker jeg ikke mindst på de storpolitiske aspekter af konflikten. Den indvirker på forholdet mellem USA og Sovjet, på forholdet mellem Øst og Vest. Jeg tænker også på risikoen for, at konflikten, hvis det går rigtig skævt – hvad vi bestemt ikke må håbe – udløser globale konflikter, en tredje verdenskrig.

Jeg tænker også på de problemer, vi har set på vore breddegrader, først og fremmest med naziregimet i Tyskland og jødeforfølgelserne også i Danmark under besættelsen. Den kamp, som danskere dengang indlod sig i på mange forskellige måder for at hjælpe jøderne mod naziforfølgelsen, var et klart og godt udtryk for humanistisk solidaritet.

Jeg tror, at en stor del af den konkrete sympati for Israel, som et kæmpeflertal i Danmark gennem mange år har følt og givet åbent udtryk for, udspringer og inspireres af, hvad der skete dengang.

Mange danskere mener også, at Israel midt i et konfliktfyldt og splittet problemfyldt område udgør et demokratisk samfund af den karakter, vi kender til her i Norden, pluralistisk og mangfoldigt, et retssamfund med respekt for menneskerettigheder og også for anderledes tænkende.

Af alle disse grunde mener vi i Venstre, at det er helt korrekt at tale om Danmarks nære venskabelige relationer til Israel. Samtidig er Venstre helt enig i, som det er sagt, at vi har en særlig pligt til at sige vores ærlige mening til vore venner. Dette gælder selvfølgelig også, når der er kritik at fremføre. Alt andet ville være dobbeltmoral og hykleri.

Derfor kan Venstre være med, når det, som det just er fremført af Socialdemokratiets ordfører, hr. Anker Jørgensen, foreslås, at Folke-

tinget skal tage afstand fra den israelske okkupationspolitik i de besatte områder på Vestbredden og i Gaza.

Vi opererer i den foreslåede dagsorden ikke med en ensidig afstandtagen alene fra Israel. Det fremgår helt klart af ordene, som følger lige efter – jeg citerer: »og enhver form for voldshandlinger på begge sider«.

Vi kunne føre en meget lang diskussion over emnet: Hvorledes og hvorfor Israels besættelse af disse områder startede, hvorfor den er opretholdt, og hvorfor den udøves på den måde, det sker i dag. Jeg tror, flere af os har personlige erfaringer på området. Jeg har selv været flere gange i de besatte områder, men ikke på det allerseneste. Mit sidste besøg ligger vel ¾ år tilbage – mindst. Men allerede dengang fornemmede jeg – og jeg havde også inden da fornemmet det – at man i Israel havde en opfattelse af at sidde på en tikkende bombe. Der er selvfølgelig delte opfattelser i det israelske samfund. Jeg har lige talt om pluralismen og mangfoldigheden, og vi ved alle sammen, at der i Knesset er mange forskellige partier, og at der i den israelske offentlige mening og i befolkningen er forskellige opfattelser.

Men jeg tror nok, de fleste af israelerne er enige i og var enige i dengang, at man sad på en tikkende bombe. Man kunne ikke bare lade situationen køre videre i de besatte områder, hvor der ingen politisk infrastruktur var, hvor man ingen politiske valg havde, hvor man ikke havde befolkningens egne folkevalgte ansvarlige repræsentanter.

Det, der er sket og sker i øjeblikket, er, tror jeg, en alvorlig advarsel til alle demokratier om, hvad der sker, når man kommer ud i rollen som besættelse, okkupationsmagt. Vi befinder os måske i et kæmpeparadoks, som kan udtrykkes med ordene: Hvor tolerant skal man være? Skal vi være så tolerante, at vi accepterer intolerancen? Vi kunne også spørge på en anden måde: Skal demokratier tage antidemokratiske midler i anvendelse for at forsvare sit demokrati? Det er almenneskelige og filosofiske spørgsmål, som vi indimellem også på det politiske område – og endda nok så ofte – bliver nødt til at tage stilling til.

I den konkrete situation skal mit svar være helt klart nej. Vi må erkende, at i praksis kan det være svært at drage disse grænser, men i den situation, som Israel befinder sig i i dag, må

[Bjørn Elmquist]

vores klare besked til dem være: Stop denne politik! Her er I gået for langt! Lad demokratiet brede sig til de besatte områder og vel at mærke på områdernes befolknings egne præmisser, efter deres egen beslutning og ved iagttagelse af deres egen selvbestemmelsesret.

Denne klare besked udspringer også af et forhold, som jeg ikke synes skal passere upåagtet i denne debat. Hvad der sker i de besatte områder, også af overgreb fra de israelske myndigheders side, er vi i hele verden vældig godt orienteret om. Det skyldes, mener jeg, det israelske samfunds principielle åbenhed. Jeg er godt klar over, at mange af de reportager, vi har set i fjersynet, stammer fra andre tv-hold end israelske, f.eks. amerikanske eller andre fremmede, men de har altså haft fri acces til området. Tænke sig, hvis offentligheden fik samme form for dokumentation forevist i medierne lige så hyppigt også fra andre akutte konfrontationsområder, hvoraf jeg eksempelvis skal nævne Afghanistan.

Her ser vi demokratiets styrke og svaghed udstillet, eller jeg vil nok hellere her kalde det sårbarhed end svaghed.

Og hvad så med det fremadrettede? Hvad kan vi, Danmark, gøre? Ja, jeg vil henholde mig til det, der er indeholdt i udenrigsministerens svar, og til den dagsorden, som blev foreslået for et øjeblik siden.

Vi må arbejde for indkaldelsen af en international fredskonference i FN-regi. Vi må kræve, at den israelske besættelse ophører. Vi må sørge for, at det palæstinensiske folks rettigheder respekteres, og at Israels eksistens sikres.

De andre emner, som hr. Anker Jørgensen og hr. Pelle Voigt var inde på: oprettelsen af en palæstinensisk stat, spørgsmålet om PLO's rolle, og hvordan de skal passes ind i sammenhængen, er emner, som vi i mit parti synes vi hellere skal lade ligge, indtil denne fredskonference er kommet i gang. Hvis der allerede på forhånd fra udenforståendes side – og som sådan må Danmark i denne sammenhæng bestemt opfattes – stilles rigtig mange detaljerede krav op, kan vi risikere at blokere den forhandlingsproces, som vi jo så gerne alle sammen vil have sat i gang.

Det er selvfølgelig beskedent, hvad Danmark selv alene og direkte kan gøre, men ved den brede enighed, der i dag tegner sig i forbindelse med denne dagsorden, som ikke er profilløs,

som ikke er tandløs, og som forhåbentlig bliver refereret bredt og vidt i danske medier, trods denne enighed – man kan jo godt være bange for, at jo større enigheden er, jo mindre vil der blive refereret fra vores debat – synes jeg, vi har givet et så klart signal som overhovedet muligt til andre nordiske lande, til vores EF-partnere, til FN-systemet, til den amerikanske udenrigsminister, George Shultz, og ikke mindst til parterne i denne ulykkelige konflikt om, hvad vi fra dansk side mener, der bør gøres, som hr. Per Stig Møller sagde det for et øjeblik siden.

Vi har her udtrykt kritik af, hvad der er sket fra en venligtsindet nations side, vi har udtrykt støtte til palæstinenserne rettigheder, men vi har ikke gjort det ude af balance og ude af takt med vor hidtidige politik.

Lone Dybkjær (RV):

Også jeg vil godt sige tak til udenrigsministeren for hans svar på forespørgslen. Jeg synes, det var et godt og velafbalanceret svar med et rigtigt perspektiv, idet det udtrykte forståelse for den situation, palæstinenserne er bragt i, samtidig med at det udtrykte forståelse for Israels behov for sikkerhed. Og endelig fastholdt det perspektivet, nemlig fred i området.

Inden jeg går over til forespørgslens hovedemne, vil jeg godt trække et par ting frem fra den danske debat og den danske reaktion.

Det har været sagt, at medierne i meget høj grad har fremstillet problemerne ensidigt i den senere tid. De har været meget koncentreret om de israelske overgreb og mindre belysende, når det drejede sig om overgreb og uroligheder fra den anden side, og det er vel rigtigt. Men baggrunden er, at Israel som besættende magt overtræder sine folkeretlige forpligtelser. Baggrunden er, at Israel svigter gennem anvendelse af vold, overgreb osv., som rammer uskyldige personer.

Jeg kan godt forstå overrabbiner Bent Melchior, når han i B.T. den 6. februar 1988 skriver: »En enkelt blottelse, og det er ude med Israel – det sidder i blodet og i knoglerne på enhver israeler.« Men det legitimerer for mig ikke den israelske handlemåde. Det tror jeg i øvrigt heller ikke det gør for Bent Melchior.

Det er altså ikke det, at vi ikke forstår og føler med Israel. Tværtimod. Netop de fælles oplevelser, Danmark har haft med jøder og jødiske flygtninge under krigen, gør, at vi føler tæt med

[Lone Dybkjær]

jøderne som folk og med Israel som land, men derfor smerter det os også så meget mere, når vi ser voldsmetoder anvendt af det folk, som selv engang blev så hårdt ramt af de samme metoder eller nogle, der var værre.

Den lidt ensidige oplysning må ikke føre til unuancerede danske reaktioner mod jøder i Danmark, heller ikke i form af hærværk mod butikker, der handler med israelske varer. For at tage det sidste først: Man kan opfordre til ikke at købe israelske varer – det må stå enhver frit for – men ikke til hærværk. Metoder af den slags er lige så forkerte her som andre steder. Det er ikke rigtigt at ødelægge andre menneskers ejendom, mennesker, som dybest set ikke har gjort noget galt.

Jeg synes også, det er lidt uhyggeligt, når der demonstreres mod zionister, der holder møde i Danmark. I Danmark er jøderne givet lige så splittet, som de er i Israel, når det drejer sig om, hvilke metoder Israel skal anvende. Nogle tilhører Peres-fløjen, andre Shamir-fløjen, men de er ikke direkte part i sagen, det er ikke dem, der udøver vold, og de skal derfor naturligvis kunne være i Danmark som alle andre danskere – de er jo også danskere selv – i fred og tryghed, ligesom alle bør kunne være det her i landet.

Det er heldigvis vold af mere psykisk end af fysisk karakter, men det er i virkeligheden lige så forkert som det, der sker nede i Israel, selv om det dernede selvfølgelig er mere voldsomt. Det er en gal adresse under alle omstændigheder, når man angriber uskyldige mennesker, og det vil også sige jøder her i Danmark.

Og så om selve forespørgslen: Som jeg nævnte i indledningen, synes jeg, at de centrale holdninger i udenrigsministerens tale er forståelse for den palæstinensiske befolknings fortvivlede situation og målet, at det drejer sig om, at alle ved hjælp af alle mulige midler sigter mod en fredelig løsning på den arabisk-israelske konflikt. Igen kunne man citere Bent Melchior fra det samme sted. Han siger:

»Det er rigtigt, at magt korrupperer, og jeg er ikke i tvivl om, at der er mange eksempler på, at israelske soldater er gået langt over det rimelige og det tilladelige i de sidste måneders uroligheder. Men også afmagt korrupperer. . .«. Både magt og afmagt fører til unaturlige reaktioner, når der er en låst tilstand. Det gælder både i Israel og i de omkringliggende lande. En

fortid, der har været rædselsfuld, en nutid, der i bedste fald er trøstesløs, og en fremtid uden perspektiver gør noget ved mennesker, ændrer mennesker.

Det er derfor vigtigt, at vi ikke overreagerer, men hele tiden prøver at holde os det centrale for øje, nemlig at Israel fortsat skal eksistere, også med internationalt garanterede grænser, og at det palæstinensiske folk skal have samme ret til selvbestemmelse over egen skæbne; derfor drejer det sig om at få tilvejebragt fred i området.

Dette kan, som andre har sagt, bedst ske ved at få parterne til forhandlingsbordet. Vold er ikke noget alternativ til dialog. Vold kan aldrig føre til fred, det kan kun dialogen. Konflikter kan kun løses gennem forhandling.

Der står ikke noget i dagsordenen om sammensætningen af konferencedeltagerne eller om slutresultatet, f.eks. om der skal etableres en selvstændig palæstinensisk stat eller ej. Det er efter Det Radikale Venstres opfattelse rigtigt, at der intet står. Nu har andre, i hvert fald siden 1947 med etableringen af staten Israel, blandet sig i området, og det har unægtelig ikke skabt fred. Den eneste mulighed for fred er, at området selv tager ansvaret for at skabe den. Sikkerhedsrådets medlemmer skal medvirke, som der også står i dagsordenen, det er nødvendigt, men det endelige ansvar må ligge i området, ellers bliver freden ikke varig.

Danmark bør derfor med sine særlig gode forbindelser til Israel og til de arabiske lande benytte enhver mulighed for at skubbe til etableringen af en forhandlingssituation, dvs. skubbe til, at der bliver afholdt en international fredskonference.

Det er derfor meget tilfredsstillende, at hele Folketinget kan stå bag opfordringen til regeringen om at prøve at få den internationale fredskonference etableret.

Arne Melchior (CD):

CD kan i meget vid udstrækning tilslutte sig de taler, der er blevet holdt af de tre sidste ordførere. Ikke mindst hr. Per Stig Møllers tale kunne have været holdt tillige på CD's vegne. Det er i vore øjne helt givet, at israelske soldater og officerer i et antal tilfælde har forbrudt sig mod folkeretlige og moralske regler. Da Israel er et åbent demokrati og en retsstat, har systemet også fungeret, bl.a. derved at 35 af de

[Arne Melchior]

pågældende medlemmer af den israelske hær er stillet for retten og vil blive straffet, i den udstrækning det viser sig, at de er skyldige. Det er der grund til at understrege. Og det sker jo i Israel, som er områdets eneste demokrati, i modsætning til hvad der sker i langt de fleste af de omgivende stater, altså de stater, der oprindelig angreb Israel. De strenge, men ikke for strenge krav, vi herfra stiller til Israels måde at optræde på, er jo i virkeligheden en cadeau til Israel.

En af ordførerne – jeg tror, det var hr. Per Stig Møller – nævnte, hvad kongen af Jordan gjorde i september 1970, den september, der blev kendt som sorte september, hvor 30.000 palæstinensere blev myrdet af den jordanske hær. Det førte ikke til nogen dagsorden herinde. Jeg nævner dette for at give udtryk for, at jeg er helt indforstået med, at vi stiller større krav, maksimale krav, til Israel.

Israel har som retsstat grebet ind for at hindre en fortsættelse og en gentagelse, og jeg bemærkede med glæde, at udenrigsministeren meget udførligt citerede den israelske forsvarschefs forholdsordre af 23. februar.

Jeg har meget vidtgående, for ikke at sige al forståelse for palæstinenserne situation. Det har jeg skrevet og sagt for ti år siden, og det volder mig ingen vanskeligheder at sige det igen i dag. Det er klart, at de er i klemme, primært på grund af andre arabiske folkeslags, stater, måde at optræde på. Men det hindrer ikke, at man må have forståelse for dem, og allermest for de unge palæstinensere. Det har vi sagt tit, og det har mange sagt.

Lad mig derfor have lov at understrege, at der også er behov for forståelse for de unge israelere. Fyrretyve årgange af unge israelere har nu været tvunget til at gøre tre års militærtjeneste plus i årtier derefter hvert år at blive indkaldt i adskillige uger. Sådan har de omliggende, de angribende arabiske stater smadret fyrretyve årgange af unge israeleres ungdom. Der er vel også behov for forståelse, krav på forståelse for, at også de føler sig provokeret, at også de føler sig frustreret.

Ved samme adfærd har angriberstaterne smadret det israelske statsbudget. Israel er i høj grad et udviklingsland, som har modtaget 1 mio. flygtninge: 300.000 på sjæl og legeme syge flygtninge efter holocaust, 700.000 flygtninge fra nordafrikanske og andre arabiske stater, som blev smidt ud uden så meget som en kam i

lommen. Det har Israel måttet påtage sig og ikke kunnet gøre tilstrækkelig godt på grund af fyrretyve års krigstilstand påtvunget af naboerne.

Udenrigsministeren sagde overordentlig rigtigt, at vi ikke må glemme målet, når vi diskuterer dette, og når vi vedtager noget om disse ting, nemlig en fredelig løsning. Det er målet. Enig.

Jeg skal tilføje, at vi vel heller ikke skal glemme oprindelsen til situationen. Hr. Pelle Voigt sagde i sin indledning her i dag, at den israelske besættelse er illegal. Javel, men hvorfor er der en besættelse? Det er et faktum, at Israel på dagen for sin oprettelse, en oprettelse, der skete folkeretligt 100 pct. korrekt, blev overfaldet af en halv snes stater. Der er endnu ingen, der har påstået, at det var Israel, der overfaldt dem.

Så skete der det enestående i verdenshistorien, at stater, der har startet en krig og tabt den i omgang efter omgang – heldigvis er det ofte de stater, der starter krige, der taber dem – har nægtet at sætte sig til forhandlingsbordet. Der findes ikke fortilfælde i verdenshistorien.

Efter ca. 30 år meldte den ene stat, Egypten, sig villigt til forhandling, fik forhandling. Var det ikke en positiv forhandling? Fandt man ikke den israelske regering og det israelske folk beredt til at betale fredens pris? Freden er en stor pris værd. Blev den ikke betalt med både afkald på strategiske fordele og enorme økonomiske fordele – jeg tænker her på olien i Sinai og omkring Sinai – med rømning af nyanlagte byer? Var det ikke et eksempel fra Israels side, som burde kalde til efterfølgelse af de andre angriberstater, altså det egyptiske eksempel? Men det skete ikke.

Derfor er hovedopgaven – jeg var meget glad for, at fru Lone Dybkjær kom ind på det – som vi nok i Danmark, i Norden, i EF og i andre stater i verden har forsømt i nogen grad: at presse de angribende stater til forhandlingsbordet. Det er deres forbandede pligt at acceptere at sætte sig til forhandlingsbordet! Som sagt: Det eksempel, der førte til, at både præsident Sadat og premierminister Begin fik Nobels fredspris, kunne nok inspirere til at gække hen og gøre ligeså.

Det er hovedopgaven, at der skal forhandles. Har man ikke nogen at forhandle med, så kan man altså ikke give sine panter fra sig, når man er den angrebne. Israel er i krig, i en påtvungen krig, og i krig sker der dybt beklagelige, vold-

[Arne Melchior]

somme ting, og derfor må krigen i sig selv bringes til ophør.

Jeg skal også sige et par ord om den taktik, der anvendes: Man sender 50-100 børn og ganske unge mennesker i spidsen for nogle flere, efter at tv-fotograferne er gået i stilling, frem med sten, med knive, med molotovcocktails og andre flasker, og så fotograferer man. Vi kender taktikken fra Irans krigsførelse, hvor de sender tusindvis af børn forud for soldaterne, for soldaterne er for dyrebare, de har fået træning – så kan børnene jo dø af landminerne. Og så fortæller man dem samtidig, at hvis det kan lykkes dem at dø inden aften for Koranen, så vil de komme i himmelen inden aften. På den måde misbruger man på en helt grov og umenneskelig måde børnene.

PLO har selv erklæret, jeg ved ikke, om vi skal tage deres udtalelser for pålydende eller ej, sig medansvarlig for disse begivenheder, ja, taget æren for dem, lige så vel som PLO i sin formålsparagraf som bekendt – som det er nævnt af andre ordførere – har staten Israels udryddelse på sit program.

Der hersker den almene misforståelse, at Israel som den p.t. stærkeste militære magt i området ikke har noget som helst at frygte. Jeg vil gerne sige, at det er en fejltagelse. I det øjeblik krigen Iran-Irak slutter – man må vel af mangfoldige grunde ønske, at det øjeblik snart vil indtræde – og alle de, der selvtiltalt har erklæret sig i krig med Israel, forener sig til et nyt overfald på Israel, så er Israel i antal af mennesker, i økonomisk og militært potentiel underlegen og har ryggen imod havet.

At der er splittelse i den israelske regering, er der nogle der har hoveret over. Ja, det findes jo også i andre regeringer. Når man nu i Israel har en samlingsregering, der består af både regering og opposition, og når man tillige er i en så udsat situation, som Israel er, er det ikke så underligt, at der er vanskelighed med at finde fodslag.

GD kan stemme for den forelagte dagsorden. Vi gør det med nogen skepsis, bl.a. med hensyn til den internationale konference. Det Rusland, som har meddelt, at det den 15. maj vil begynde en tilbagetrækning over ti måneder af sine tropper i Afghanistan, hvis man inden den 15. marts – altså i dag – kan blive enige et andet sted, det Rusland, som kunne besætte Afghanistan på én dag, men skal bruge et år til at trække sig tilba-

ge, skal pludselig sidde til dommer i formandskabet for en sådan konference, oven i købet i en situation, hvor dette Rusland ikke anerkender Israels eksistens gennem diplomatiske repræsentationer.

Vi har skepsis over for den mulighed, men vi ønsker da, at den måtte indtræde, og kan bakke det op. Vi vil især understrege, at vi bakker USA's fredsiniciativ op, og det synes jeg også at denne dagsorden med sin tekst gør.

Vi kan altså stemme for den dagsorden, dels fordi den er meget bred, samler næsten hele Folketinget, dels fordi den er relativt balanceret.

(Kort bemærkning).

Anker Jørgensen (S):

Jeg vil gerne sige til hr. Arne Melchior, at jeg i og for sig deler hans synspunkter omkring Sovjet og Afghanistan. Jeg synes også, det er forfærdeligt, at de skal have så lang tid til at trække sig tilbage. Men det er jo også temmelig lang tid, Israel har haft. Det er 20 år, så der er altså et godt stykke vej endnu, hvis man skal slå Israel.

Men jeg skal alligevel udtale min glæde over, at hr. Arne Melchior er indforstået med at stemme for den dagsorden, der er lagt frem.

Lige et enkelt spørgsmål til hr. Arne Melchior: Hvorledes skal det forklares, at man fra Israels side bygger bosættelserne længere og længere væk fra grænsen og over mod øst, så langt væk, at det ikke på nogen måde kan forklares som et forsvar for Israel, men måske netop som en anneksektion? Eller har hr. Arne Melchior en forklaring på det? Jeg havde nær sagt: En forklaring også på det.

(Kort bemærkning).

Graversen (S):

Hr. Arne Melchior talte om krav om forståelse. Det er klart, at man skal se tingene fra alles side. Man skal se alle problemer i alle relevante synspunkter, selv om det er svært.

Essensen af det her kan forenkles til, at én uretfærdighed ikke retfærdiggør andre uretfærdigheder. Én voldshandling retfærdiggør ikke andre voldshandlinger. Én terrorhandling retfærdiggør ikke andre terrorhandlinger. Israel må såvel som PLO og arabstaterne forstå, at vold avler vold.

[Graversen]

Men det er ikke så meget de arabiske landes forhold; vi skal diskutere her. Det er palæstinensernes.

Volden er ikke først opstået nu. Jeg oplevede på min tur dernede, at der var en anden form for vold, som gjorde dybere indtryk end knip-salg og brækkede lemmer: Ydmygelsen. Ydmygelsen af de folk, hvis land man har besat, i form af at samle unge, tage deres ID-kort, kaste dem på jorden og lade dem kravle og samle dem op, slag og stokkesving, når man bor i de besatte områder, hvad man selv kan iagttage.

Et meget kort spørgsmål til hr. Arne Melchior: Mener hr. Arne Melchior ikke, at palæstinenserne har lige så meget ret til et fædreland, til egen stat, som israelerne, som jøderne? Mener hr. Arne Melchior, at militær styrke giver ret til fortsat at besætte andres territorier og ret til oven i købet at bosætte sig på andres territorier?

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Det er fint, at hr. Anker Jørgensen er glad for, at jeg kan stemme for dagsordenen. Jeg er selv medforslagsstiller til den, hvad hr. Anker Jørgensen jo ikke kan være uvidende om.

Så siger hr. Anker Jørgensen, at Israel har haft lang tid, nemlig tyve år. Det passer ikke, når hr. Anker Jørgensen sammenstiller det med de ti måneder, Sovjetunionen skal bruge – eller tolv, for de starter med to måneder, og så skal de bruge ti til. Det passer ikke, for det er efter forhandlingernes afslutning, Sovjetunionen behøver denne tid. Israel har i 20 år villet forhandle; der har ikke været nogen at forhandle med. Jeg har i min tale før redegjort for, at da der var en at forhandle med, blev der forhandlet, og så blev der sluttet fred, og så blev der betalt prisen for den.

Derfor er sammenligningen med, hvad Sovjet kræver af tid til at trække sig tilbage efter forhandlinger, ubrugelig i forhold til det, Israel ikke har kunnet opnå, nemlig disse forhandlinger.

Det er tillige svar til hr. Graversen. Selvfølgelig er militær styrke ikke ensbetydende med, at man kan tillade sig hvad som helst – det kan man slet ikke være i tvivl om – ligesom jeg er helt enig i, at vold avler vold, og at én uretfærdighed ikke retfærdiggør en anden. Det synes jeg også, hvis hr. Graversen har hørt efter min tale for lidt siden, at han har fået svar på dér.

Så spørger hr. Anker Jørgensen konkret, om bosættelserne mod øst har noget med forsvar at gøre. Ja, jeg tror, det har noget med forsvar at gøre og ikke med annekstion at gøre. Det er derfor, jeg benyttede udtrykket: Ryggen mod havet. Der er den risiko, at i det øjeblik der er en selvstændig stat i Vestbankområdet, kommer der f.eks. russiske våben, forsyninger af forskellige art ind i dette område. Det kan regeringen bare bede om, så må det godkendes internationalt. Der er som bekendt under 20 km i Israel, det man kalder Israels talje, altså mellem det vestligste punkt i Vestbank og Middelhavet, og der er 40 km, tror jeg, til Tel Aviv og noget lignende til Haifa, og Jerusalem vil være omringet på tre sider.

Det er en ægte frygt, som jeg er sikker på at hr. Anker Jørgensen, med den fortid jeg ved han har, og hans fornemme måde at opføre sig på og tænke på, ville føle også for sig og sine børn og sin familie og sine landsmænd, hvis han var i en tilsvarende situation. Heldigvis er han det ikke.

Det er altså ud fra denne situation, at forholdet skal forstås.

(Kort bemærkning).

Pelle Voigt (SF):

Jeg synes, debatten her i dag understreger meget klart, at der ikke er nogen, der sætter spørgsmålstegn ved staten Israels ret til at eksistere, til israelernes ret til at have en selvstændig stat, til at have deres eget flag, til at have deres eget pas, til at have deres egen regering. Hr. Arne Melchior har heroppe fra talerstolen – ganske vist med visse reservationer og skepsis – udtrykt forståelse for de unge palæstinensere, som ikke har noget af dette.

Det, jeg godt kunne tænke mig at spørge hr. Arne Melchior om, er: Hvis der kan slutes fred på basis af gensidig anerkendelse, går hr. Arne Melchior så ind for, at palæstinenserne skal have fuldstændig de samme rettigheder som israelerne, altså retten til en selvstændig stat, retten til selv at vælge deres politiske repræsentanter, retten til at bestemme, hvordan deres flag skal se ud? Eller er det sådan, at der er to slags mennesker i denne verden, hvoraf nogle har mere ret end andre, nogle har ret til at være finere end andre, nogle har ret til at være herskende, og andre har ret til at være beherskede?

[Pelle Voigt]

Jeg vil godt i den forbindelse stille et spørgsmål til hr. Arne Melchior, som udtrykte en, synes jeg, forstælig og rigtig vrede over kong Husseins massakre på palæstinenserne, Den Sorte September. Er det hr. Arne Melchiors holdning, at palæstinenserne i stedet for at få deres nationale selvstændighed skal sendes tilbage til det Jordan, som begik denne massakre, som hr. Arne Melchior stod heroppe og tog afstand fra for et øjeblik siden?

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Jeg skal ganske undlade at besvare hr. Pelle Voigts spørgsmål. Jeg betragter dem som ufor-skammede. Hr. Pelle Voigt har intet at bygge på, af, hvad jeg har sagt i dag eller tidligere, at jeg taler om to standarder eller to slags rettigheder eller to slags mennesker. Den slags spørgsmål er så langt nede, at jeg i hvert fald holder mig for god til at indgå i en diskussion på de vilkår.

(Kort bemærkning).

Pelle Voigt (SF):

Jeg har ikke antydnet noget som helst om, hvad hr. Arne Melchior måtte mene eller ikke mene, men stillede hr. Arne Melchior det klare, konkrete spørgsmål, som vi også diskuterede i forbindelse med dagsordenen her i dag: Er palæstinenserne et folk af en sådan beskaffenhed, at de har ret til en selvstændig stat, eller er de et folk af en sådan beskaffenhed, at det kan de ikke få? De kan måske få en hel masse andet, men en stat kan de ikke få.

Når jeg spørger hr. Arne Melchior, er det naturligtvis, fordi jeg gerne vil have at vide, hvad hr. Arne Melchior mener. Jeg vil ikke stikke hr. Arne Melchior noget som helst i skoene. Jeg hørte hr. Per Stig Møller, som hr. Arne Melchior lænede sig kraftigt op ad i sit indlæg, tale om selvbestemmelse som noget universelt, som noget, der med ens vægt skulle gælde for alle, hvad der var noget af det i hr. Per Stig Møllers indlæg, jeg satte størst pris på.

Derfor spørger jeg – jeg synes ikke, der er nogen grund for hr. Arne Melchior til at agere fornærmet i den anledning – ganske roligt og afslappet: Kan hr. Arne Melchior forestille sig den tanke, vil hr. Arne Melchior i forbindelse med en fredsordning være med til, at palæsti-

nenserne får deres egen selvstændige stat? Det er væsentligt, for når vi taler om selvbestemmelse, så er det et spørgsmål, om den selvbestemmelse er en by i Rusland eller den betyder noget konkret og noget virkeligt, og det spørgsmål må vi jo tage stilling til på et eller andet tidspunkt.

Jeg ser, at hr. Arne Melchior markerer, at han ikke ønsker at besvare spørgsmålet. Det synes jeg er et problem, men det er hr. Arne Melchiors problem og ikke mit.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Således provokeret skal jeg ikke undlade at sige, at jeg ikke har disse problemer, som hr. Pelle Voigt påstår der foreligger.

Jeg har klart sagt, at der intet holdepunkt er for hr. Pelle Voigt i noget, jeg har sagt i dag, sagt og skrevet tidligere, og jeg har faktisk ikke været helt stilfærdig om disse ting. Hr. Pelle Voigt har ikke noget holdepunkt for sine insinuationer om dobbelt standard. Der var en hel masse om, at nogle er de besejrede, nogle er de regerende, og nogle er de regerede. Jeg har aldrig givet udtryk for noget sådant. Jeg har givet udtryk for det modsatte.

Hr. Pelle Voigt ville ikke stille det spørgsmål om hvem som helst ellers. Derfor mener jeg, det er både fornærmende og ondsindet af hr. Pelle Voigt at stille det spørgsmål. Denne del af debatten er for mit vedkommende hermed slut.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Jeg ville ellers have startet med at sige, at jeg var mægtig glad for at komme lige efter hr. Arne Melchior, fordi han kom ind på, hvad der betyder så utrolig meget i denne sag, hvor vi taler om Israel sammen med og kontra Palæstina. Jeg er ked af den sidste lille debat, men lad os hoppe hurtigt hen over den.

Vi taler her om en gammel nation og en ny stat. Vi taler om Israel, som har eksisteret i fyrretyve år. Staten blev skabt på grundlag af, at man ønskede fred for jøder. Man ønskede en stat, hvor de kunne være i fred. Der gik ikke mange år, før den fred blev brudt – ikke af Israel, ikke af den regering, der sad der, men af alle dens naboer. Jeg erindrer ikke en eneste gang at have set eller hørt nogen, der påstod, at Israel

[Annette Just]

har været de aggressive i disse krige og har startet nogle af disse slag.

I dag, hvor vi ved, at der er områder, der er besat af Israel, og hvor man må erkende, at problemet er, hvem der skal have dem tilbage, hvem der vil forhandle om disse områder, sker der grusomheder, enkeltpersoner begynder at slå løs på hinanden. Men hvem er det, der starter? Er det ligesom med krigen? Er israelerne også her nødt til at forsvare sig?

Det ser sådan ud ifølge de reportager, man ser dernedefra. Jeg er ikke i den heldige situation, at jeg har haft råd til eller mulighed for at tage derned og ved selvsyn se det, men jeg har ingen grund til at tro det modsatte. Israelerne står gang på gang i den forsvarende situation, er gang på gang provokeret. Fremskridtspartiet går imod vold, men fra alle sider, og vi kan såmænd godt forstå, at der er enkeltpersoner, der er nødt til at slå igen, når de bliver slået på.

Fremskridtspartiet vil også gå imod denne dagsorden som nok det eneste parti her i dag, af nogle ganske gode grunde, bl.a. at det dagsordensforslag gang på gang bliver sammenkædet med, at der skal forhandles med PLO, som om der var lighedstegn mellem PLO og palæstinensere. Det er der ikke for Fremskridtspartiet. PLO står for den terrorisme, vi har set i de sidste i hvert fald tyve år. Den terrorisme vil vi ikke være med til at give endnu større indflydelse.

Fremskridtspartiet mener ikke, at det er Folketingets opgave at føre gold demonstrationspolitik. Det hørte jeg at udenrigsministeren også sagde, hvorpå han talte videre; og så går man ind for at føre gold demonstrationspolitik, for det bliver intet andet. Det kan ikke have nogen betydning for nogen som helst, at dette golde dagsordensforslag bliver vedtaget, andet end at Danmark endnu en gang bliver slemt til grin.

(Kort bemærkning).

Lasse Budtz (S):

Jeg synes blot, hr. Arne Melchior fortjener en chance til, og derfor vil jeg spørge ham ganske enkelt: Er hr. Arne Melchior af den opfattelse, at det palæstinensiske folk har samme rettigheder som det israelske folk?

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Svaret er klart ja. Når der spørges på en par-

lamentarisk og urban og passende måde, er der ingen tvivl om svaret, og hr. Lasse Budtz var heller ikke i tvivl om, hvilket svar han ville få.

Glønborg (KRF):

De voldsomme begivenheder, vi i de sidste måneder har set finde sted i de af Israel besatte områder, har rystet os alle. De er en tragedie i sig selv, men lad os ikke glemme, at de er symptomer på en politisk fastlåst situation, som uden held har kaldt på en løsning i mange år.

Der har i de sidste måneder lydt utallige fordommelser af Israel for unødigt magtanvendelse, men meget få konkrete anvisninger til Israel på, hvordan de skal løse problemet, når palæstinensere med børn og kvinder i de forreste rækker går til angreb med voldsom stenkastning.

Kristeligt Folkeparti vil ikke deltage i en ensidig anklage mod Israel, og vi tager kraftig afstand fra de bøllemetoder, som Israelfjendtlige grupper i Danmark har anvendt i de sidste uger. Men vi kan gå ind for den afstandtagen fra både israeleres og palæstinenserers volds handlinger, som kommer til udtryk i dagsordensforslaget, som et stort antal partier er enedes om.

Jeg kan give fuld tilslutning til, at der skal skabes en fredsordning på basis af Sikkerhedsrådets resolutioner nr. 242 og 338, men jeg opfordrer til, at man ikke glemmer den historiske udvikling, der ligger bag. Hr. Arne Melchior har gjort rede for denne udvikling på en meget engageret måde, og jeg skal ikke repetere det. Ingen tør påstå, at en fredsløsning ligger lige om hjørnet, at den bliver let at nå.

Jeg vil gerne pege på et problem, nemlig den for tiden fremvoksende islamiske fundamentalistiske vækkelse, som pisker en voldsom kamplyst frem i islamiske befolkningsgrupper. Ethvert initiativ til dæmpning af dette hadkompleks må fremmes, og her har alle samtaler en god virkning. Jeg vil inderligt håbe, at staten Israel hurtigst muligt vil vende tilbage til en folkeretligt korrekt praksis i de besatte områder. Det vil også have en gunstig virkning.

Et andet problem, jeg vil pege på, er, at store grupper af palæstinensere og arabere ikke vil affinde sig med, at jøderne lever i området. Derfor er jeg tilfreds med, at dagsordenen udtrykkelig forudsætter, at de parter, der skal deltage i forhandlingerne, skal anerkende Israels

[Glønborg]

ret til at eksistere. Det ligger også klart i initiativet, at det palæstinensiske folk skal anerkendes som et folk, der har ret til at leve i området på tilsvarende måde, som israelerne har ret til at leve i området.

Til sidst vil jeg gerne pege på et forhold, som ofte overses i debatten, nemlig at staten Jordan med kong Hussein i spidsen sidder med en af de vigtigste nøgler til en fredsordning. Da den jordanske befolkning overvejende er palæstinensisk, er det en illusion at tro, at en fredsordning kan etableres uden Jordans aktive medvirken. Men hidtil har kong Hussein med stor dygtighed formået at smyge sig uden om sit medansvar, og derfor må vi klart i de initiativer, som tages fra dansk side, pege på, at Jordan har en stor del af ansvaret for de manglende fremskridt.

Jeg tror, at den dagsorden, vi nu vedtager her, vil have en positiv virkning på fredsbestræbelserne i Mellemøsten til gavn for alle de mennesker, som lider dernede, og derfor vil jeg gerne give den min fulde tilslutning.

Jørgen Tved (FK):

Fælles Kurs har allerede et par gange i 1988 forsøgt at få en debat om og en afklaring af Danmarks muligheder for at få en anstændig udvikling i hele det område, hvoraf staten Israel vel kun er en del. Vi har taget afstand fra de overgreb, som den israelske nation har påført det palæstinensiske folk, og vi har forsøgt gennem nogle spørgsmål her i salen at presse regeringen til at tage et initiativ, der over for israelerne kunne anskueliggøre, at anstændige mennesker i Danmark under ingen omstændigheder kunne godtage de overgreb, vi var vidner til.

Jeg kunne citere et uhyre intelligent menneske, medlem af forsamlingen her, ved at henvise til Folketingstidende 1987-88, sp. 6185, der den 10. februar 1988 spurgte udenrigsministeren, »om der skal et beslutningsforslag til her i Folketinget, for regeringen vågner op.«

Nu er der så kommet en forespørgselsdebat, som vi hilser meget velkommen. Vi gør det med så meget større grund, som de opfordringer, vi fik i februar måned, januar måned, fra udenrigsministeren, om, at vi skulle se tiden lidt an, blot var henstillinger om, at vi nu skulle passe os selv og tie stille, så skulle israelerne nok på en eller anden måde få tævet palæstinenserne på plads.

Siden har forholdene udviklet sig yderligere, og nu er vi altså i en situation, hvor et meget stort flertal i Folketinget er enig om at slutte op om at henstille til de stridende om, at man afholder en konference, der på en eller anden måde kan få bragt en løsning i stand.

Vi betragter ikke palæstinenserens kamp som terrorhandlinger eller terrorisme; vi betragter den som frihedskamp, og vi vil have lov til at sammenligne den med noget af det, der skete i vores land i perioden 1940-45. Når jeg læser aviserne fra den periode, oplever jeg, at drab på stikkere opfattedes og blev beskrevet som terrorhandlinger, og når der blev begået jernbanesabotage, var det grove terrorhandlinger, og sådan kunne man blive ved.

Når der derfor her i dag er spurgt, om vi mener, der er to slags mennesker, er svaret for vores vedkommende: Ja, der er to slags mennesker. Der er de undertrykte og dem, der undertrykker; der er de besejrede, og der er sejrherrene; der er udbytterne og dem, der bliver udbyttet. Sådan er det i vores verden: der er to slags mennesker.

I dag må man sætte et stort spørgsmålstegn ved, om oprettelsen af staten Israel var en fornuftig handling. Den skete på baggrund af nazismens systematiske udryddelse af det jødiske folkeslag, men den skete måske mere på grund af dårlig samvittighed i Europa end på grund af fornuft, for man løser nok ikke et undertrykt eller et forfulgt folkeslags ret til at eksistere ved at sparke nogle andre mennesker ud fra de områder, hvor de har boet i århundreder, og det var situationen.

Når nogle i dag taler om, at vi først i de sidste fire måneder er blevet opmærksom på uroligheder, vil jeg gøre opmærksom på, at frihedskampen og etableringen af flygtningelejrene faktisk påbegyndtes i 1948, og at frihedskampen i de besatte områder – og jeg taler om alle de besatte områder – tog sin begyndelse for 20 år siden. Derfor er det lidt af en tilsnigelse, når nogle først har opdaget, at denne frihedskamp, der kommer til udtryk ved demonstrationer og ved, at folk kæmper med de muligheder, de har – og det kan være sten eller demonstrationer, som vi har oplevet det på fjernsynsskærmene – først er begyndt i den allerseneeste periode. Det er ikke rigtigt. De, der ville, havde informationer om denne frihedskamp, der har varet i mere end 20 år.

[Jørgen Tved]

Derfor er det nok lidt af en tilsnigelse og kræver i hvert tilfælde store overvejelser, når vi er medforslagsstillere til denne dagsorden, der taler om, at enhver form for voldshandlinger på begge sider skal bringes til ophør. Kan man egentlig stille et sådant krav til folk, der kæmper for retten til at leve? Efter vores opfattelse er det et stort krav, man stiller til palæstinenserne. Når vi alligevel tillader os den frihed at gøre det, er det i dyb respekt for deres indsats og deres kamp og i dyb respekt for de mennesker, som vi tror gør, hvad de kan også for at få skabt fred i deres område.

Problemet er, om ikke oprettelsen af staten Israel faktisk har udviklet sig ligesom et gøgeæg, der er lagt i en anden fugls rede, og som på god imperialistisk vis forsøger at brede sig i hele området. Vi stiller det spørgsmål, om det ikke er en rigtig vurdering, og om staten Israel ville blive oprettet i dag, hvis vi stod i en tilsvarende situation. Der skal megen dristighed til at stille det krav til den palæstinensiske frihedsbevægelse, som vi gør i denne dagsorden, men vi tror, at PLO er så ansvarsbevidst, at de forstår, hvorfor vi gør det. Derfor er vi medforslagsstillere til denne dagsorden.

Jeg synes, man skulle gå langt videre for at presse den israelske regering til også at give palæstinenserne en ret til livet. Vi har stor sympati for de danskere, der har prøvet at tage sagen i egen hånd og nægter at købe varer, der er produceret i eller kommer fra Israel. Vi har meget stor respekt for dem, der på den måde demonstrerer deres afsky og foragt for de overgreb, der finder sted i de besatte områder, og vi havde set frem til, at et flertal i Folketinget ville gå med til at presse den danske regering til at sætte handelsmæssige restriktioner på dagsordenen.

Vi ser, at Fællesmarkedet åbenbart er gået længere, end den danske regering vil gå i denne sag. Vi beklager, at der ikke er det samme engagement hos udenrigsministeren i dag, som vi har oplevet tidligere, da man udstedte forbud mod import af kaviar og opretstående klaverer, da der var en anden udvikling et andet sted i Europa.

Men som sagt kan vi acceptere dette lille skridt til at presse og sandsynliggøre over for den israelske regering, at de nu må sætte sig ned og finde en eller anden form for løsning, finde ud af, at det ikke er enkelt eksempler, ikke er isolerede tilfælde af vold, men er en politisk,

der drives meget bevidst fra den israelske regering, når vi ser, hvordan de ydmyger og mishandler mennesker og slår dem til krøblinge.

Som sagt har vi stor respekt for den frihedskamp, de mennesker fører, der blev jaget væk fra deres områder i 1948. Vi har stor respekt for, at de har kunnet bevare en kultur og selvstændighed, til trods for at de har fristet livet i nogle flygtningelejre, der altså ikke blev oprettet for 4 måneder siden.

Når man taler om terrorisme, skal man nok være lidt varsom. Jeg tror, det var hr. Pelle Voigt, der sagde, at det også er terrorisme, når man bomber flygtningelejre, hvor man faktisk godt ved der kun befinder sig kvinder og børn.

Men som sagt betragter vi dette som et lille stykke på en rigtig vej.

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Det har været en god debat, hvis vi ser bort fra den del af den, der blev ført med forhøjet stemmestyrke – en god debat, hvor der selvfølgelig har været nuancer imellem synspunkterne, men hvor vi har kunnet diskutere de nuancer, og hvor det er lykkedes alle med de forskellige synspunkter at lægge rimelige bånd på deres følelser, hvilket er godt netop i en situation som den, vi befinder os i. Jeg synes, det er godt og positivt, at så stort et flertal her i Folketinget kan enes om at formulere en grundlæggende holdning til de problemer, vi står over for. Det er klart, at det er noget, der gør vores stemme så meget stærkere og så meget mere overbevisende, når vi nu internationalt skal argumentere for det danske Folketings og den danske regerings synspunkter.

Vi anser det for både vigtigt og nødvendigt, at der bliver vedtaget en dagsorden, der tager afstand fra Israels fremfærd i de besatte områder, ganske som regeringen også finder det påkrævet, at man vender sig imod voldshandlinger, hvor de ellers måtte forekomme rundt omkring på jordkloden, for som det er sagt så mange gange før – men det gør det ikke mindre rigtigt – vold avler vold, og vold ødelægger den atmosfære af gensidig tillid, som er forudsætningen for, at man kan løse konflikter med fredelige midler.

Når regeringen støtter tanken om at afholde en international fredskonference, skyldes det, at det er denne løsningsmodel, der har og længe har haft den bedste mulighed for at lykkes.

[Udenrigsministeren]

Som jeg nævnte det i min indledende redegørelse, har samtlige Israels naboer, herunder palæstinenserne og PLO, tilsluttet sig konference-modellen, og derfor er det ikke rigtigt, som man en gang imellem hører det fremstillet i debatten, at araberne ikke vil forhandle med Israel. Det er ikke rigtigt på det nærmeste at fremstille Israel som en forsmået bejler i fredsprocessen – de tider er for længst forbi. Det, som araberne derimod en bloc siger nej til, er individuelle eller separate fredsforhandlinger med Israel – altså det, som premierminister Shamir mener at kunne tilbyde.

Men den brik, vi altså i dag mangler i puslespillet, er Israel – eller rettere sagt den ene halvdel af Israel, nemlig den halvdel, som premierministeren står for. Den anden halvdel – den, som udenrigsministeren står for – har jo længe arbejdet energisk for konferencen. Kompromiset imellem de to synspunkter er jo helt logisk en international conference som en ramme om eller, om man vil, en paraply over direkte forhandlinger imellem konfliktens parter, og det er dette krompromis, som den danske regering, De Tolv og mange andre lande går ind for. Det er et kompromisforslag, som er blevet accepteret i en meget bred kreds. Ud over den israelske udenrigsminister gælder det Jordans konge og Egyptens præsident, om end med forskellige udgangspunkter.

Men vi har også gennem det seneste år kunnet notere en vis bevægelse i det sovjetiske synspunkt. Sovjetunionen går fuldt og helt ind for en conference, men stiller sig forbeholdent, når det kommer til en conference som en ramme om direkte forhandlinger. På dette punkt som lykkeligvis på en række andre punkter fornemmer man imidlertid en øget fleksibilitet fra sovjetisk side, og der er ingen tvivl om, at denne fleksibilitet igen vil have betydning for f.eks. den syriske stillingtagen.

Jeg nævnte i min indledende redegørelse, at det bestemt ikke vil fremme muligheden for overhovedet at få forhandlinger i gang, hvis lande, der ikke er part i konflikten, på forhånd prøver at fastlægge resultatet af sådanne forhandlinger – ja, jeg kunne have tilføjet »tværtimod«, for det at sige til parterne, at nu skal de forhandle og samtidig prøve at fortælle dem, hvilken løsning de skal nå frem til, er jo det samme som at sige, at man lige så godt kan undvære forhandlingerne. Og hvis vi fra dansk side

benytter en sådan fremgangsmåde, ville det være den allerbedste foræring, vi kunne give de kræfter, som kun er interesseret i at søge den nuværende tingenes tilstand fortsat.

Det er derfor, vi fra regeringens side advarer imod at stå frem og sige, som flere har sagt det under debatten her i dag, at målet er en selvstændig palæstinensisk stat. Selvfølgelig er en selvstændig palæstinensisk stat da en mulighed, men der er da også andre muligheder. Der har f.eks. mellem PLO og kong Hussein været talt om en jordansk-palæstinensisk konføderation, og man kunne også tænke sig andre muligheder. Men det helt afgørende må være, at det, man forhandler om, er, at palæstinenserne kommer til at udøve deres selvbestemmelsesret. Hvordan det skal ske, er det, man skal afgøre ved forhandlingerne, og derfor ville det være så forkert på forhånd at prøve på at udtale sig om, hvad disse forhandlinger skal føre til.

Jeg vil også her tilføje, at palæstinenserne nærmeste forbundsfæller, de arabiske lande og ikke mindst Egypten og Jordan, finder, at det er et spørgsmål, som ikke bør søges afgjort på forhånd.

Jeg vil gerne understrege, at regeringen i sine løbende kontakter med flere af konfliktens parter har modtaget direkte henstillinger om at medvirke til, at man undgår at komme frem til formuleringer, der går ud over en henvisning til de to sikkerhedsrådsresolutioner, som der er henvist til i den dagsorden, vi vedtager om lidt.

Jeg synes, det er noget, vi bør tage til efterretning her i Danmark, for vi må ikke risikere, om jeg så må sige, at blive mere arabiske end araberne selv.

Endvidere har det også været nævnt i debatten og antydnet her i dag, at det, man oplever i de besatte områder, måske ikke er en spontan aktion, men måske er et led i sædvanlig terrorvirksomhed. Det forekommer mig ikke at være korrekt. Enhver, der har fulgt med i udviklingen, vil vide, at det hele begyndte nogle få dage ind i december sidste år, da et israelsk militærkøretøj påkørte nogle palæstinensere i Gaza. Det er sket før, men denne gang var det åbenbart den tilfældige dråbe, der fik bægeret til at flyde over. I løbet af kort tid kom det til uroligheder i hele Gazaområdet; det bredte sig til Vestbredden og endelig til det ellers så fredelige østlige Jerusalem – ja, sågar palæstinensere i selve Israel gik i sympatiaktion, og det er ikke sket før.

[Udenrigsministeren]

Dette udviklingsforløb, opstandens karakter, omfang og intensitet er ganske enkelt noget, som ikke har kunnet arrangeres, og det er der da også en anerkendelse af i Israel.

Noget andet er så, at PLO gør, hvad de kan for at give indtryk af, at det er PLO, der iværksætter urolighederne, og at det er PLO, der kontrollerer opstanden. Det har man hørt udtalelser om i tv for nylig, men det skal vi ikke falde for. PLO står ikke bag en organiseret opstand; det, vi oplever, er spontant. Hvis man falder for PLO's forsøg på at tilrane sig »æren« for det, der foregår, risikerer man at gå deres ærinde.

I sidste uge så vi et trist og traditionelt eksempel på, hvilken rolle PLO spiller. Jeg tænker her på den gidseltagning af israelske buspassagerer, som fandt sted, en handling, som PLO har taget ansvaret for. Det var ren terror, og det var PLO.

Efter regeringens opfattelse er det sørgeligt, at PLO tilsyneladende stadig ikke forstår, at den slags aktioner, som vi på det kraftigste må fordømme, vil blive benyttet til forsøg på at stemple befolkningen i de besatte områder i almindelighed som terrorister eller som sympatiserende med terrorisme.

Som nævnt er regeringen overordentlig tilfreds med, at så mange af Folketingets partier i fællesskab har kunnet finde frem til en dagsordensformulering, og vi ser dagsordensforslaget som en opslutning om den Mellemøstpolitik, som regeringen hidtil har ført, og som vi ønsker at fortsætte. Det vil sige, at vi nu i samarbejde med vore EF-partnere og de øvrige nordiske lande vil fortsætte bestræbelserne på at få indkaldt en international fredskonference i FN-regi med deltagelse af alle konfliktens parter og de permanente medlemmer af Sikkerhedsrådet. Som det står så tydeligt i dagsordensteksten, må grundlaget for forhandlingerne være Sikkerhedsrådets resolutioner nr. 242 og nr. 338, altså sagt med andre ord: Israels ret til at eksistere inden for sikre og anerkendte grænser og det palæstinensiske folks ret til selvbestemmelse. Heri ligger også, at en fredsordning må indebære ophøret af den israelske besættelse af de områder, som Israel erobrede i 1967.

Der ligger også heri, at palæstinenserne selv må afgøre, hvem der skal repræsentere dem. Det står der rent faktisk også i dagsordenen, og derfor burde Fremskridtspartiets ordfører prøve at læse den igen og så stemme for, for det er

ganske enkelt urigtigt, som fru Annette Just sagde, at man forsøger at give PLO en rolle som palæstinenserne eneste og legitime repræsentant. Det er jo ikke det, der står. Der står rent faktisk det stik modsatte, nemlig at palæstinenserne selv må afgøre, hvem der skal repræsentere dem.

Regeringen ser kort sagt dagsordensforslaget som en bekræftelse af, at de direkte involverede parter sammen og inden for den ramme, der er angivet, må give afkald på vold og terror som midler til konfliktens løsning, og at de ved forhandlingsbordet må søge at tilvejebringe en varig, retfærdig og fredelig løsning. Og det er en god udgang på dagens debat, at vi i så bred enighed kan formulere de synspunkter.

Pelle Voigt (SF):

Jeg synes også, det er rimeligt som forespørger at gøre en smule status over debatten her i dag. Jeg mener naturligvis, at hovedresultatet er enigheden om den internationale fredskonference og i den forbindelse naturligvis også de bemærkninger, udenrigsministeren knyttede til deltagerkredsen i den internationale fredskonference, hvor PLO's tilknytning til forhandlingerne blev understreget.

Vi er naturligvis ikke enige i alle detaljer; f.eks. er jeg uenig med udenrigsministeren, når han siger, at det, at palæstinenserne selv skal afgøre, hvem deres repræsentant er, er det stik modsatte af at give PLO den afgørende rolle osv. Det er palæstinenserne brede flertal heldigvis også uenig i, og derfor er det ikke et problem af afgørende art for mig i debatten her i dag.

Jeg synes, der er noget andet, som har været overordentlig interessant, og det er hr. Per Stig Møllers bemærkninger om den klare selvbestemmelsesret for det palæstinensiske folk. Fremhævelsen af redaktør Hana Sinioras indsats i denne forbindelse, som forekom flere gange i Per Stig Møllers indlæg, og det, at redaktør Siniora har inviteret en delegation fra det danske Folketing til at besøge områderne, har jeg også noteret mig som noget interessant i et konservativt ordførerindlæg.

Det interessante er naturligvis i forhandlingerne og i vores holdning til disse spørgsmål – som vi afklarer som partier og som mennesker uden på forhånd at ville tvinge nogen til at nå frem til en bestemt holdning i nogle fredsfor-

[Pelle Voigt]

handlinger – hvad selvbestemmelse betyder, om der findes én slags selvbestemmelse for nogen og en anden slags for andre. Om selvbestemmelse for israelere er retten til en stat og for palæstinenserne noget andet, mindre håndgribeligt. Jeg synes, at noget vigtigt i denne debat er, at så mange har understreget, at det ikke er tilfældet – der må gælde de samme rettigheder. Det kom jo ganske tydeligt og præcist frem i hr. Arne Melchior's svar til hr. Lasse Budtz heroppefra.

Derfor skal jeg også sige, at jeg er ked af det, hvis jeg har formuleret mit spørgsmål til hr. Arne Melchior på en sådan måde, at han har følt sig forulempet af det. Jeg synes, det afgørende og det interessante her er det politiske. Og det er også afgørende at have en stillingtagen, som klart siger, at der ikke er en sådan forskel, men er tale om samme ret til identitet, til stat, til pas osv. Det synes jeg lover godt for debatter i fremtiden her i Folketinget om, hvordan vi kan komme videre, hvordan Danmark skal bevæge sig, og hvilke synspunkter Danmark i fortsættelsen skal arbejde for i internationale forsamlinger. Derfor vil jeg sige tak specielt for hr. Arne Melchior's bemærkninger på dette område.

Jeg synes, det har været en god debat. Jeg synes, det er fantastisk vigtigt, at vi i de afgørende træk umiddelbart er enige mellem regering og opposition om, hvad der skal gøres. Derfor er resultatet af denne debat set fra vores synspunkt et væsentligt skridt i den rigtige retning og i retning af en øget forståelse for, at fred i Mellemøsten er nødvendig, og at en sådan fred kun kan ske på basis af gensidig anerkendelse, på basis af forståelsen af, at der er tale om en konflikt mellem to folk med de samme rettigheder, som må finde ud af at leve i fred med hinanden.

Arne Melchior (CD):

Jeg finder det rigtigt at henlede udenrigsministerens opmærksomhed på, at Israels premierminister, Shamir, for et døgn's tid siden, både da han forlod Jerusalem, og da han ankom til New York, hvor jeg tror han landede, var ganske åben over for det amerikanske fredsinstitut, således at det måske endda stiller sig lidt bedre, end udenrigsministeren frygtede.

Hvad angår den palæstinensiske stat, skal jeg for den historiske ordens skyld erindre om, hvad alle ved under en så dybtgående debat om

dette emne, som vi nu har ført, at der var god mulighed for at oprette en palæstinensisk stat, inden den nuværende okkupation tog sin begyndelse, nemlig i årene fra 1949 til 1967, men det skete som bekendt ikke.

Da Syriens udenrigsminister var her i landet for nogle år tilbage, havde jeg ved middagen lejlighed til at interviewe det syriske udenrigsministeriums direktør, og jeg stillede ham det direkte spørgsmål, hvorfor staten ikke var blevet oprettet i det tidsrum. Han gav mig uden ventetid, uden at behøve at tænke sig om, det klare svar: Det gjorde man ikke af hensyn til kongen i Amman. Det viser, hvor kompliceret situationen er, at det altså ikke er så oplagt, og at det ikke er alene afhængigt af Israels forståelse og forhandlingsevne, hvordan dette her nu vil ende.

Min sidste bemærkning skal være til hr. Pelle Voigt. Jeg kvitterer da for kvitteringen og noterer mig hans beklagelse af, at hans spørgsmål var stillet i en form, som jeg i hvert fald ikke mente at kunne leve med. Men når hr. Pelle Voigt nævner Hana Sinióra og roser den konservative ordfører for at have vist forståelse for denne mands udtalelser, må hr. Pelle Voigt ikke overhøre, at hr. Per Stig Møller også oplyste, at Hana Sinióra er blevet stødt bort af PLO. Også dette skal man være opmærksom på for at forstå, hvor kompliceret situationen er, og hvor svært det er at nå frem til det, som mange gode mennesker – ja, vel alle, der tænker sig om og har mulighed for at tænke sig om stille og roligt, sådan som vi f.eks. har det – ønsker skal blive udgangen på det.

(Kort bemærkning).

Pelle Voigt (SF):

Blot til denne sidste detalje. Hr. Per Stig Møller henviste jo til nogle løbesedler, som var udgivet og uddelt angiveligt af PLO på Vestbredden. På mig gør det nu større indtryk, at PLO's formand officielt har udpeget Hana Sinióra som forhandler, godkendt af PLO, i kommende fredsforhandlinger, og at denne status mig bekendt ikke på noget tidspunkt er trukket tilbage.

Også de officielle udtalelser, der er kommet fra PLO i tidens løb, igennem vedtagelserne fra Nationalrådet, igennem udtalelser fra formand og eksekutivkomité, gør større indtryk på mig og må gøre større indtryk på mig end de løbesedler, hr. Per Stig Møller kan henvise til.

[Pelle Voigt]

Men jeg synes, det afgørende i denne diskussion er spørgsmålet om anerkendelsen af de nationale rettigheder. Vi har ikke på noget tidspunkt drømt om at trække vores anerkendelse af staten Israel tilbage, fordi den på mange måder fører en uhyrlig politik. Vi er af den opfattelse, at PLO repræsenterer det palæstinensiske folk, så længe det palæstinensiske folk er af den opfattelse, at PLO skal gøre det, og det er jo tilfældet. Hvad vi så vil gøre for politisk at påvirke PLO og Israel, er en anden historie. Vi opfordrer PLO til at gå ind i en gensidig anerkendelse, og vi opfordrer den israelske fredsbevægelse og den israelske regering til at anerkende PLO som palæstinenserens eneste retmæssige repræsentant, og det gør vi, fordi vi mener, at den gensidige anerkendelse er den eneste vej ud af konflikten.

(Kort bemærkning).

Per Stig Møller (KF):

For en ordens skyld må jeg lige uddybe, hvad jeg sagde om Siniora, da det åbenbart er blevet en del af debatten.

Siniora kom med mange moderate og fornuftige forslag, og det er også rigtigt, at PLO officielt har peget på ham. Han er en overordentlig interessant og væsentlig skikkelse. Men derfor er det også interessant, at de flyveblade, der efter sigende dirigerer opstanden og fortæller, hvad næste skridt skal være, hvilket man jo også kan følge i flyvebladene, direkte siger, at han ikke repræsenterer dem og ikke handler på noget mandat. Enten er disse skrifter fra PLO, og så har PLO indflydelse, eller også er de ikke fra PLO, og så har PLO ikke indflydelse; men det gør jo egentlig ikke situationen lettere.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 61 af Anker Jørgensen (S), Per Stig Møller (KF), Pelle Voigt (SF), Bjørn Elmquist (V), Lone Dybkjær (RV), Arne Melchior (CD), Glønborg (KRF) og Jørgen Tved (FK) (se foran)

vedtoges med 108 stemmer (S, KF, SF, V, RV, CD, KRF og FK) mod 6 (FP).

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 86:

Forslag til folketingsbeslutning om humanitær hjælp til de palæstinensiske flygtningelejre i Libanon.

Af Jørgen Tved (FK) m.fl.
(Fremsat 26/1 88).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Regeringen er fuldt opmærksom på den ulykkelige udvikling i Libanon, og beklageligvis er situationen både politisk, økonomisk og sikkerhedsmæssigt mere uoverskuelig og katisk end nogen sinde før. Det siger derfor sig selv, at under de forhold hersker der et stort behov for humanitær bistand i dette konfliktplagede land og ikke mindst i de palæstinensiske flygtningelejre.

Regeringen giver årligt bidrag til FN's Hjelpeorganisation for Palæstinaflygtninge. I 1988 har vi allerede givet denne organisation 13 mio. kr., og en betragtelig del vil blive anvendt i flygtningelejrene i Libanon. Gennem Den Internationale Røde Kors Komité har vi i år ydet 1,5 mio. kr. til humanitært hjælpearbejde i Libanon.

Men det er ikke kun igennem internationale organisationer som FN's Hjelpeorganisation og Røde Kors, der ydes bidrag. Sidste år ydede regeringen igennem Folkekirkens Nødhjælp 2 mio. kr. til det hjælpearbejde, som den fortsatte belejring af palæstinensiske flygtningelejre og den skærpede situation i landet gjorde nødvendigt. Og danske hjelpeorganisationer er på vej med nye ansøgninger om statsbidrag på ca. 2,5 mio. kr. til hjælpearbejdet i Libanon, og det er især til arbejdet i de palæstinensiske flygtningelejre. Regeringen vil se positivt på disse ansøgninger.

Så alt i alt forventer regeringen, at der fra dansk side i løbet af de kommende måneder vil være stillet væsentlig mere end de 5 mio. kr., som nævnes i beslutningsforslaget, til rådighed for humanitær hjælp til de palæstinensiske flygtningelejre i Libanon. Derfor er beslutningsforslaget mildt sagt overflødigt.